

Telegraful Român

Anul 163 • nr. 37-40

1 și 15 octombrie 2015

• TEOLOGIA ÎNTRE ACADEMIE ȘI POPOR •

ACOPERĂMÂNTUL MAICII DOMNULUI

În ființă și întreit în Persoane, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, Preasfintei Treimi, omul Îi datorează o cinstire supremă, printr-un cult absolut, cel de *latrerie* sau de *adorare*.

Este adorat Dumnezeu pentru El Însuși, pentru toate atributele Sale divine, prin care noi încercăm să-L definim. Alături de adorarea adusă lui Dumnezeu, ca Ființa Supremă, credincioșii îi cinstesc, printr-un cult relativ, de *dulie* sau *venerare*, pe toți sfinții, pe sfinții îngeri și lucrurile sfinte. Sfinții sunt venerați nu pentru ei înșiși, ci pentru darurile minunate pe care Dumnezeu le-a făcut lucrătoare în lume prin acești aleși ai Săi, cinstirea lor ajungând tot la Dumnezeu, Care „*este minunat întru Sfinții Săi*” (Ps. 67, 38). În acest sens, Sfântul Ioan Damaschin spune: „*Cel care cinstește pe mucenic cinstește pe Dumnezeu, pentru Care mucenicul a suferit mucenicia. Cel care se închină apostolului lui Hristos se închină Celui care i-l-a trimis pe apostol.*”

Cel care se prosternează în fața Maicii lui Dumnezeu este evident că aduce cinstea Fiului ei, căci nu este alt Dumnezeu decât Unul singur, Cel cunoscut și adorat în Treime” (Tratatul despre Sfintele Icoane).

Maicii Preacurate îi datorăm un cult de *preacinstire* sau *supravenerare, de hiperdulie*. Sfânta Fecioară Maria a fost aleasă de Dumnezeu ca pângă a creaturii din care să Se întrupeze Hristos, Fiul Său, prin naștere mai presus de fire dintr-însa, devenind astfel „*Născătoare de Dumnezeu*”. Modul dumnezeiesc al zămislirii de la Duhul Sfânt și al nașterii supranaturale îi conferă Maicii Domnului și însușirea de „*pururea Fecioară*”. Aceste două însușiri ale Maicii Domnului, cea de „*Născătoare de Dumnezeu*” și „*pururea fecioria*” sa, la care se adaugă *preacinstirea* care i se cuvine sunt cele trei diademe care îi înfrumusețează chipul în toate reprezentările icoanei sale.

Prima cinstire i-a fost adusă Fecioarei Maria de către trimisul Domnului, îngerul Gavriil, la Buna Vestire, zicându-i: „*Bucură-te, ceea ce ești plină de har, Domnul este cu tine. Binecuvântată ești tu între femei*” (Lc. 1, 28). Cu aceeași cinstire o întâmpină și Elisabeta, mama Sfântului Ioan Botezătorul, când îi zice: „*Binecuvântată ești tu între femei și binecuvântat este Rodul pântecelei tău*” (Lc. 1, 42).

Sfântul Evanghelist Luca ne transmite, de asemenea, îndemnul înălțat de însăși Maica Domnului, prevestind

cinstea deosebită de care se va bucura: „*Mărește, suflete al meu, pe Domnul (...) că a căutat spre smerenia roabei Sale. Că, iată, de acum mă vor ferici toate neamurile. Că mi-a făcut mie mărire Cel Puternic și sfânt este numele Lui...*” (Lc. 1, 46-49).

Glasul unei femei din popor, plină de admirație față de învățătura și minunile săvârșite de Mântuitorul Hristos, exprimă, în sine, cinstea pe care se cuvine să o dăm Maicii Domnului, când a zis: „*Fericit este pântecele care Te-a purtat și pieptul la care ai supt*” (Lc. 11, 27).

Ereziile hristologice ale primelor veacuri creștine au atins și cinstirea Maicii Domnului, astfel încât Sinodul III Ecumenic de la Efes, din 431, a condamnat și a anatemitizat pe ereticul Nestorie și erezia sa, care considera pe Sfânta Fecioară numai Născătoare de om sau Născătoare de Hristos, nu și Născătoare de Dumnezeu.

Mai presus de toate, Născătoarea de Dumnezeu a devenit mama noastră, a tuturor, „*mama mamelor noastre*”, caldă rugătoare și mijlocitoare permanentă către Fiul său.

Preacinstirea Maicii Domnului se realizează în Sfânta Biserică prin instituirea de sărbători în cinstea ei, prin cântări și rugăciuni speciale, acatiste, paraclise, prin zidirea de biserici puse sub ocrotirea ei, prin zugrăviri de icoane și prin purtarea numelui său sfânt.

Sărbătorile închinare Maicii Domnului sunt patru mari, incluse în rândul praznicelor împărătești, și alte șapte mici, fără ținare. În ordine cronologică, sărbătorile mari sunt: *Nașterea Maicii Domnului* (8 septembrie); *Intrarea în biserică a Maicii Domnului* (21 noiembrie), *Buna Vestire* (25 martie) și *Adormirea Maicii Domnului* (15 august). Pe lângă aceste sărbători mai avem și alte sărbători mici, precum este cea de la întâi octombrie, numită *Acoperământul Maicii Domnului*, în cinstea unei minuni a Maicii Domnului, pe vremea împăratului Leon Înțeleptul (sfârșitul sec. IX și începutul sec. X), în cartierul Vlahernelor din Constantinopol, prin arătarea în toată măreția ei cerească Sf. Andrei cel Nebun pentru Hristos, ca ocrotitoare și mijlocitoare a creștinilor.

Să-i adresăm cu dragoste și încredere, ca unei maici, rugăciunile și cererile noastre, spre a fi duse Fiului său și Dumnezeului nostru, pentru a fi ocrotiți și apărați de răătăcirile pierzătorilor de suflete, care o necinstesc și o hulesc. Să-i cerem să devenim mai buni și mai plăcuți lui Dumnezeu și folositori semenilor noștri, ca prin harul divin și osteneala noastră, sub acoperământul Maicii Preacurate, să ne câștigăm viața veșnică.

† Dr. LAURENȚIU STREZA,
Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

Ortodoxia romantică

Pr. Prof. Dr.
CRISTIAN MUNTEAN

În jurnalul său „Biografia unui destin misionar”, părintele Alexander Schmemmann folosea această expresie (Ortodoxia romantică) pentru a defini mai multe tendințe ale Ortodoxiei contemporane care o transformă într-un ghetou lăuntric, și nu într-o chemare, o luptă și, în definitiv, o viață. Aceste manifestări ar fi: nominalismul (de exemplu, patriarhatele inexistente), conservatorismul liturgic orb, cultul trecutului, preocuparea teologică aproape exclusivă pentru Sfinții Părinți, „apocalipticismul”, disprețuirea lumii contemporane (cea a acestei lumi, în general), sentimentalism și cultul exteriorului (bărbi, sutane, mătânii, stil). Părintele explică mai departe că romantismul, în viață și cultură, este, înainte de toate, un vis, primatul inimii asupra discernământului și al adevărului. Dă la o parte realitatea de dragul unei realități imaginare, este credința în iluzii.

Aceste manifestări „romantice” întăresc și întrețin percepția mediocră asupra Bisericii ce este confundată fie cu activismul secular, fie cu falsitatea. De aceea, prima dimensiune a crizei din viața Bisericii este definită de părintele Schmemmann prin sintagma: „o teologie înstrăinată față de Biserică și o Biserică îndepărtată de teologie”.

Părintele Schmemmann are o întreagă pledoarie legată de diferența între teologia academică și cea pastorală, pe care o dezvoltă în lucrarea: „Biserică, lume, misiune”, invitându-ne la reflexie și acțiune. O referință marginală la această carte s-ar impune: ea apare în anul 1979 și temele dezbătute sunt mai actuale azi ca oricând.

Părintele Schmemmann ne invită la o schimbare în orientarea internă a mentalității teologice, a preocupării teologice de bază: îndreptarea eforturilor teologice spre

(continuare în p. 5)

Din cuprins:

Pr. Conf. Dr. Constantin Necula
Comunicarea adevărului teologic | pagina 2

Pr. Răzvan Ionescu
Teologia ortodoxă ca mărturie de viață. Repere din teologhisirea arhimandritului Sofronie Saharov | pagina 4

Prof. Univ. Dr. Lucian N. Vințan
Spre o „instituție a profesorului” în universitățile românești | pagina 10

Pr. Conf. Dr.
CONSTANTIN NECULA

Comunicarea adevărului teologic

Primul meu contact cu teologia se pierde undeva în memoria copilăriei. Un preot cu păr dalb, Părintele Laurențiu, de la biserica din Groaverii Șcheiului mi-a devenit prieten pe loc, într-un 14 septembrie seara, cred că în 1977, după ce mi-a dăruit câteva creioane chinezești, cu gumă în capăt. Le văzusem la mulți, nu la mine acasă. Mi le-a dăruit ca să învăț bine și ca să învăț că atunci când greșesc trebuie să șterg și să mai muncesc. A spus-o cu o candoare atât de mare că mi-a răsărit bucuria în suflet. Și mi-a dăruit și un caiet, mare, dictando, care a mirosit a tămâie tot anul în sertarul de sus al biroului meu școlăresc. Din pumnul strâns peste creioane i-am dăruit surorii mele jumătate, iar cealaltă jumătate a suferit avariile inerente efortului unui școlar îndârjit. Liniștea aceea de după vecernie, mireasma cojilor de tămâie care înmugureau în cerul cu sfinți al bisericii, calmul dumnezeiesc al Părintelui și surâsul tatei, mulțumit că i-am răspuns frumos Părintelui la niște întrebări, de care nu-mi mai amintesc, dar sigur erau cu Ștefan cel Mare sau Mihai Viteazul, au fost primul exercițiu de teologie la modul în care am descoperit că se construiește această știință. Comunicare neîndârjită, calm rugător, dragoste luminoasă. Apoi am descoperit Muzeul „Primei Școli Românești” de la „Sfântul Nicolae”. Omul de acolo, astăzi distinsul Părinte Vasile Olteanu, mi-a îngăduit să scriu primele slove pe foaia caietului pentru teme acasă acolo, pe băncile acelea magic umbrite de Diaconul Coresi. Uitam frecvent numele unor prieteni, dar nu și al Diaconului Coresi. Iar prima carte de care m-am îndrăgostit a fost o Istorie a Primei Școli românești în copertile ei negre, strălucitoare. Am descoperit, mai târziu, că teologia înseamnă respect pentru istoria Bisericii tale, efort de recuperare a memoriei sale pastorale. Iar primele Liturghii și Vinerea Mare m-au topit în candoarea Împărăției lui Dumnezeu. Am înțeles, mai târziu, că teologia este exercițiu de admirație.

Fiecare dintre cei care ne socotim a ține de aria slujirii teologice am avut propria devenire întru ființă teologică. Ce am pierdut, vai, pe parcurs, este candoarea comunicării acelor adevăruri care ne-au apropiat de Dumnezeu. Am pierdut limba comună cu prietenii de cartier sau de pe ulița satului și ne-am obligat să redistribuim verbele și substantivele într-o melasă de structură modificabilă până la deteriorare. Fie lipsiți de liniște, fie prea atenți la ea, am coagulat o limbă de experiență paralelă lumii în care trăim. Și ne-am întristat. Iar teologia nu este tristețe, ci bucuria reconfigurării traseului personal. Fiecare, repet, avem propriul parcurs și propria părere. Fiecare descoperire din viața teologului are în ea o deschidere spre celălalt. Când îți afli duhovnic pe inima ta, când descoperi o carte luminoasă, când reușești să găngăvești câteva cuvinte de rugăciune, când săruți prima icoană care te impresionează, toate și altele asemenea devin exercițiu de teologhisire și te obligă la mărturisire. Academismul ultimilor ani, mai atent la punctaje și tabele în XL decât la crearea unei rodirei teologice, ne-a depărtat de bucuria teologhisirii cu sinceritate, ne-a transformat într-un soi de funcționari ai lui Dumnezeu puși pe cariere, și nu pe dobândirea mântuirii. Nu, teolog nu poți

fi ocazional. Și nici storcând sensuri inadecvate vieții în Hristos din maldărul informal al lumii. Sinceritatea cheamă Liturghie în viața ta și te obligă, dulce povară, să o porți, ca o cruce, pe umărul rănit de greutatea zilei. În contextul lumii moderne este tot mai greu să le spui celorlalți că Dumnezeu este iubire. Și ei să te creadă. E tot mai mare nevoie de cuvinte întrupate în fapte, vorbele care umplu văzduhul zilei de azi nemaifiind, de tare mult timp, răspuns așteptării oamenilor.

Nu cred că există teologie academică. Asta sună a mândrie și prejudecată. Teologului de astăzi nimic nu-i poate fi străin preocupării, dar nimic nu rodește dacă nu se comunică. Nu complicat și nici virulent vulgar. Nu cred că există nici teologie populară. Cu atât mai puțin... populistă. Exercițiul teologhisirii, după cum l-au definit mileniile de experiență ale Bisericii, nu rimează nicicum cu emoționalul aglutinat în fraze siropoase. Dar nici ațoase, ca privirea unui neiertător judecător. Pentru a-i converti pe oameni, după cum misiunea teologiei o cere, teologul trebuie să facă el însuși exercițiul nașterii de sus, al recalibrării în Evanghelia lui Hristos a discursului său. Să nu refuze provocarea și să propună răspuns lumii, ca Hristos. Ceasul de acum spre aceasta ne cheamă. Spre o concentrare a eforturilor noastre în cunoaștere teologică și comunicarea adevărului teologic, una cu cel mărturisit de Biserică. Scăpările noastre ca oameni, firile noastre încă neînchinat deplin lui Hristos Domnul, pot dăuna vestirii, dar nu o pot anula cu totul. A binevesti înseamnă, mereu, reangajarea în Duhul Sfânt a propriei gândiri și trăiri. Aici nu încap critici ieftine și nici batjocuri ieftine. Teologia nu se face cu zâmbetul de superioritate pe buze, satisfăcut de titluri și funcții pe care le ocupi în lucrarea Bisericii. Ca și Ortodoxia, teologia ei este un adânc de smerenie. De smerenie care comunică bucuria de a fi al lui Hristos cel Înviat.

Gândurile acestea nu sunt teologie, veți zice. Nu au nici note de subsol, deși eu intuiesc câteva. Știu. Sunt doar scrisoarea mea de dragoste către cei care au luat în serios teologia. E nevoie de noi? Dumnezeu știe cum să ne folosească fiecăruia harisma prin care ne-a sedus dinaintea Scaunului Său de Judecată. Căci noi lucrăm pentru „ziua cea neînserată”, aceea a deplinei împărtășiri. Căci teologia, nu-i așa, este comuniunea cu sfinții și cuminecarea cu Trupul și Sângele Domnului care „ne apropie de Dumnezeu” (Efeseni 2.14-22) și care rămâne pecetea apostoliei noastre între oameni. La catedră și altar, pe stradă între oameni ori în liniștea rugăciunii, meditației și scriiturii, teologul știe că nu este singur și că taina mărturisirii sale trece, prin Dumnezeu, spre oameni. Și, prin oameni, înapoi la Dumnezeu. Un soi de „dublu caracter pascal” al Liturghiei care ne cuprinde și ne aprinde viața. Un rug aprins în care ardem, dar nu ne mistuim. Tainic așezat mereu pe muntele împlinirii Poruncilor și trăirii Fericirilor. Căci teologia este un urcuș, nu o stare, o apropiere, în Dumnezeu, de oameni.

Și toate acestea pentru că, într-un apus de Vecernie, Părintele Laurențiu mi-a dăruit binecuvântarea de a-L vedea pe Dumnezeu în dragostea lui. Și-n zâmbetul bucurios al tatei că băiatul său începe o școală fără sfârșit...

TEOLOGIE ȘI SPIRITUALITATE ORTODOXĂ

Pentru a putea valorifica cât mai bine bogata și complexă moștenire liturgică lăsată teologiei românești de Părintele Ene Braniște, discipolii acestuia au inițiat, cu ocazia împlinirii a 100 de ani de la nașterea sa, un amplu proiect de republicare, în patru volume, a tuturor studiilor și articolelor sale apărute în revistele bisericești. Editorii și-au propus o sistematizare și grupare tematică a tuturor studiilor și articolelor Părintelui Braniște, în conformitate cu schema propusă de însuși Părintele Braniște în cele două manuale ale sale de Liturgică, și anume, în *Liturghica specială pentru Institutelor teologice* (București, în 1980) și în *Liturghica generală cu noțiuni de artă bisericească* (București, 1985, ed. a II-a, București, 1993).

Inițiativa realizării acestei prețioase *Integrale* a operei Părintelui Ene Braniște vine ca o urmare firească a unei vii și constante preocupări existente în mediul academic sibi-an de redescoperire și valorificare a moștenirii teologice lăstate posterității de acest mare profesor și om de cultură.

În această direcție se înscrie și publicarea lucrării de față, al cărei manuscris nu a văzut niciodată lumina tiparului. *Explicarea tainelor de inițiere în literatura creștină* este un excepțional și vast studiu sintetic al Părintelui Ene Braniște în care autorul și-a propus să analizeze principalele comentarii liturgice ale Tainelor de inițiere din literatura creștină primară.

Cartea Părintelui Profesor Ene Braniște este o încercare reușită de a suplini lipsa de catehizare care a marcat existența poporului român în anii dictaturii comuniste. Lucrarea aceasta vede, providențial, lumina tiparului abia în 2015, pentru că acum tragismul crizei spirituale a lumii seculare moderne a atins cote de neimaginat. Sub influența secularismului, Tainele Bisericii sunt percepute ca un ansamblu de rituri și ceremonii „magice”, destinate doar satisfacerii unor necesități practice ale credincioșilor, și, rupte fiind de Sfânta Liturghie, ele au ajuns să fie reduse și folosite pentru a oferi cât mai rapid și cât mai facil „ajutorul spiritual” pe care îl cer credincioșii. Tainele Bisericii nu mai sunt trăite de creștini ca o împărtășire reală de viața Mântuitorului Hristos și ca o pregustare a fericirii din Împărăția cerurilor.

Din această dorință de a reveni la frumusețea creștinismului primelor veacuri, de a uni teologia cu viața liturgică, simbolismul cu realismul liturgic, de a face cultul înțeles din interior, de a descoperi și a simți prezența lui Dumnezeu prin intermediul actelor liturgice, s-a născut această carte. Sfatul valoros și peren al Părintelui Profesor Ene Braniște pentru teologia liturgică actuală este de a fi fermentul din mijlocul lumii care „să dospească toată frământătura”. Îndemnul marelui liturgist român este extrem de simplu și actual: Teologia trebuie să aleagă calea înnoirii patristice și liturgice, pentru a putea fi relevantă pentru omul contemporan.

Mitropolitul Laurențiu

LITURGHIE • PASTORAȚIE • MĂRTURISIRE

Î.P.S. Dr. LAURENȚIU STREZA, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

Marți, 1 septembrie. La începutul noului An Bisericesc, Î.P.S. Sa a participat la Sfânta Liturghie și la slujba de Tedeum oficiate la Catedrala mitropolitană din Sibiu. A avut program de audiențe și lucrări de birou. În aceeași zi, a vizitat șantierul bisericii din Copșa Mică.

Miercuri, 2 septembrie. A prezidat comisia de recepție a picturii de la biserica Mănăstirii „Nașterea Maicii Domnului” din localitatea Bazna, jud. Sibiu.

Joi, 3 septembrie. A avut program de lucru la cabinet.

Vineri, 4 septembrie. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului. A vizitat șantierul de lucru de la Centrul misionar din Copșa Mică, jud. Sibiu.

Sâmbătă, 5 septembrie. Împreună cu Preasfințitul Gurie, Episcopul Devei și Hunedoarei, Î.P.S. Sa a slujit Sfânta Liturghie la Catedrala „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din municipiul Orăștie, jud. Hunedoara, la împlinirea a 70 de ani de la sfințirea acesteia. A adresat credincioșilor prezenți un cuvânt de învățătură.

Duminică, 6 septembrie. A oficiat slujba de sfințire a Bisericii „Sfânta Treime” și „Sfinții Mărturisitori Ardeleni” din Parohia Curciu, Protopopiatul Mediaș. A slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură. I-a hirotesit întru *sachelar* pe P.C. pr. paroh Cosmin Ioan Sâmborean și pe fostul paroh, Mihai Mircea Mihăilă, iar pricipalilor ctitori și binefăcători le-a acordat acte de cinstire.

Luni, 7 septembrie. Î.P.S. Sa a participat la Mănăstirea „Brâncoveanu” de la Sâmbăta de Sus, la prima întâlnire a preteselor din Protopopiatele Făgăraș I și II. Cu acest prilej, a adresat celor prezenți un cuvânt de învățătură.

Marți, 8 septembrie – Sărbătoarea Nașterii Maicii Domnului. Împreună cu Preasfințitul Ilarion Făgărașanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, Î.P.S. Sa a oficiat slujba de sfințire a bisericii Mănăstirii „Nașterea Maicii Domnului” din localitatea Bazna, jud. Sibiu. A slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură. La final, a conferit distincția „Crucea Șaguniană” pentru laici ctitorilor locașului de cult, Mircea Simion și Călina Vescan.

Miercuri, 9 septembrie. A avut program de audiențe și lucrări de birou. A prezidat ședința Consiliului profesoral de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu.

Joi, 10 septembrie. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului. A fost prezent la deschiderea primei ediții a Simpozionului Național „Sfinți, eroi și martiri”, organizat cu sprijinul Secretariatului de Stat pentru Culte la Mănăstirea „Brâncoveanu” – Sâmbăta de Sus, jud. Brașov. În aceeași zi, în paraclisul mănăstirii, Î.P.S. Sa a participat la etapa eparhială a Concursului Național de Muzică Bisericească „Lăudați pe Domnul!”.

Vineri, 11 septembrie. Î.P.S. Sa a fost prezent, în calitate de referent, la Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza” din București, în comisia de evaluare și susținere a tezei de doctorat a părintelui Marius Custelcean de la parohia Vale, protopopiatul Mediaș, în domeniul „Siguranță națională și ordine publică”.

Duminică, 13 septembrie. Î.P.S. Sa a participat la sărbătoarea hramului Mănăstirii Sădinca, jud. Sibiu. A slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură, iar la sfârșitul slujbei a acordat acte de cinstire principalilor ctitori și binefăcători.

Luni, 14 septembrie – Sărbătoarea Înălțării Sfintei Cruci. Î.P.S. Sa a liturghisit, împreună cu Înaltpreasfințitul Părinte Irineu, Arhiepiscopul Alba Iuliei, și cu Înaltpreasfințitul Părinte Calinic, Arhiepiscopul Argeșului și Mus-

celului, la hramul Mănăstirii „Înălțarea Sfintei Cruci” din localitatea Lupșa, județul Alba. A adresat celor prezenți un cuvânt de învățătură.

Marți, 15 septembrie. Î.P.S. Sa a fost prezent la Grădinița „Sfântul Dimitrie” a Arhiepiscopiei Sibiului, unde a oficiat o slujbă religioasă la începutul noului an școlar și a binecuvântat preșcolarii și pe cadrele didactice. În aceeași zi, în Aula „Mitropolit Ioan Mețianu” de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu, a avut o întâlnire cu profesorii de religie din jud. Sibiu.

Miercuri, 16 septembrie. A participat, la Capela mitropolitană, la slujba de Tedeum, ocazionată de începutul cursurilor preoțești pentru obținerea gradelor didactice, organizate de către Arhiepiscopia Sibiului și Facultatea de Teologie din Sibiu. A adresat celor prezenți un cuvânt de binecuvântare. În aceeași zi, Î.P.S. Sa a făcut parte din comisia de examinare a candidaților la Școala Doctorală de la Facultatea de Teologie din Sibiu.

Joi, 17 septembrie. La Liceul „Andrei Mureșanu” din Municipiul Brașov, Î.P.S. Sa a participat la consfătuirea profesorilor de Religie din județul Brașov, prilejuită de începutul noului an școlar.

Vineri, 18 septembrie. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului. A avut program de audiențe și lucrări de birou. A predat cursuri de Teologie Liturgică preoților înscriși la cursurile pentru obținerea gradelor profesionale, organizate la Facultatea de Teologie din Sibiu.

Sâmbătă, 19 septembrie – duminică, 20 septembrie. Din încredințarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, Î.P.S. Sa a participat, la Oradea, la manifestările prilejuite de împlinirea a 320 de ani de la atestarea oficială a Episcopiei Ortodoxe Române a Oradiei în *Diploma leopoldină din anul 1695*. Sâmbătă, 19 septembrie, împreună cu Preasfințitul Sofronie, Episcopul Oradiei, cu Preasfințitul Siluan, Episcopul ortodox român al Ungariei și cu Preasfințitul Paisie Lugojanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei, a oficiat, la Biserica „Adormirea Maicii Domnului” (Biserica cu Lună, fostă Catedrală episcopală), slujba de binecuvântare a lucrărilor de restaurare executate în interior și exterior. A adresat credincioșilor prezenți un cuvânt de învățătură, dar și binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel. Manifestările comemorative de la Oradea au continuat în după-amiaza zilei de 19 septembrie, prin vizitarea străvechii catedrale ortodoxe a Bihorului, Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Oradea-Velența, aflată în prezent în ample lucrări de restaurare și consolidare. În prezența Înaltpreasfințitei Sale, a Preasfințitului Părinte Episcop Sofronie și a Preasfințitului Părinte Episcop Siluan al Ungariei, dar și a numeroși preoți din Oradea și împrejurimi, oficialități locale și centrale și a unui mare număr de credincioși din cartierul Velența, a fost săvârșită o slujbă de Tedeum de către Preasfințitul Părinte Paisie Lugojanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei. După momentul liturgic, a vizitat Centrul pentru persoane vârstnice din cadrul Fundației „Consistoria” a Parohiei Oradea-Velența I, amenajat în clădirea vechiului Consistoriu orădean, prilej cu care a adresat celor prezenți un cuvânt de binecuvântare și a dăruit celor 40 de persoane internate în cadrul centrului iconițe reprezentându-l pe Sfântul Ierarh Andrei, Mitropolitul Transilvaniei. Ziua de 19 septembrie s-a încheiat cu vizita la biserica cu hramurile „Sfântul Ierarh Vasile cel Mare”, „Sfântul Mare Mucenic și Tămăduitor Pantelimon” și „Sfântul Ierarh Sofronie, Patriarhul Ierusalimului” din cadrul Centrului pastoral-social „Vasiliada” al Parohiei Oradea-Velența I.

Aniversarea a 320 de ani de la atestarea oficială documentară a Episcopiei Oradiei a fost marcată în mod solemn **Duminică, 20 septembrie**, prin Sfânta Liturghie pe care Î.P.S. Sa a săvârșit-o în Catedrala Episcopală „Învierea Domnului” și „Sfântul Ierarh Andrei, Mitropolitul Transilvaniei” din Oradea împreună cu Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, Preasfințitul Părinte Sofronie, Episcopul Oradiei, Preasfințitul Părinte Andrei, Episcopul Covasnei și Harghitei, Preasfințitul Părinte Siluan, Episcopul ortodox român din Ungaria, Preasfințitul Părinte Paisie Lugojanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei, dar și cu un ierarh din Biserica Ortodoxă a Serbiei, Preasfințitul Părinte Luchian, Episcopul ortodox al Budei și administratorul Eparhiei Ortodoxe Sârbe a Timișoarei, înconjurați de ieromonahi, preoți și diaconi. În calitate de delegat al Preafericitului Părinte Patriarh Daniel la eveniment, spre marea bucurie a preoților și credincioșilor, Î.P.S. Sa a dat citire mesajului patriarhal, intitulat *Episcopia Ortodoxă Română a Oradiei – dăruire și dăinuire în iubirea de Biserică și Neam*. A adresat celor prezenți un cuvânt de învățătură, iar apoi, pe baza recomandării Preasfințitului Părinte Sofronie, a oferit mai multe distincții din partea Mitropoliei Ardealului: 11 ieromonahi și preoți, consilieri în cadrul Permanenței Consiliului Eparhial al Episcopiei Oradiei, dar și decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Oradea au primit distincția „Crucea Șaguniană pentru clerici”, iar 22 de ieromonahi, preoți și diaconi din Eparhia Oradiei au primit „Ordinul Sfântul Ierarh Andrei, Mitropolitul Transilvaniei”.

Luni, 21 septembrie. A avut program de audiențe și lucrări de birou.

Marți, 22 septembrie. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

Miercuri, 23 septembrie. A vizitat șantierul de lucru de la Centrul social-filantropic „Sfântul Ierarh Andrei Șaguna” din localitatea Copșa Mică, jud. Sibiu.

Vineri, 26 septembrie – luni, 28 septembrie. În urma încredințării primite din partea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, în perioada 26-28 septembrie a.c., Î.P.S. Sa a participat, în Armenia, la manifestările prilejuite de slujba sfințirii Sfântului și Marelui Mir din Biserica Apostolică Armeană. Vineri seara a început festivitatea de deschidere a ceremoniilor din Sala festivă din Etchmiadzin, prilej cu care Î.P.S. Sa a prezentat un mesaj de salut. Duminică, 27 septembrie, Î.P.S. Sa a asistat la Liturghia săvârșită în catedrala centrală din Etchmiadzin. După-amiază, ceremonia de sfințire a Sfântului Mir s-a desfășurat în altarul de vară construit recent din piatră în apropiere de catedrala centrală din Etchmiadzin, în cadrul complexului pontifical Etchmiadzin. Au participat numeroși credincioși, demnitari de stat armeni, inclusiv președintele Armeniei, precum și unii reprezentanți ai unor misiuni diplomatice.

Miercuri, 30 septembrie. A participat la festivitățile prilejuite de aniversarea a opt ani de la întronizarea PF Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

Pr. Dr. Cristian VAIDA

PR. RĂZVAN IONESCU

Paroh al Parohiei Ortodoxe Române

„Sf. Parascheva – Sf. Genoveva” din Paris

Teologia ortodoxă ca mărturie de viață

Repere din teologhisirea arhimandritului

SOFRONIE SAHAROV

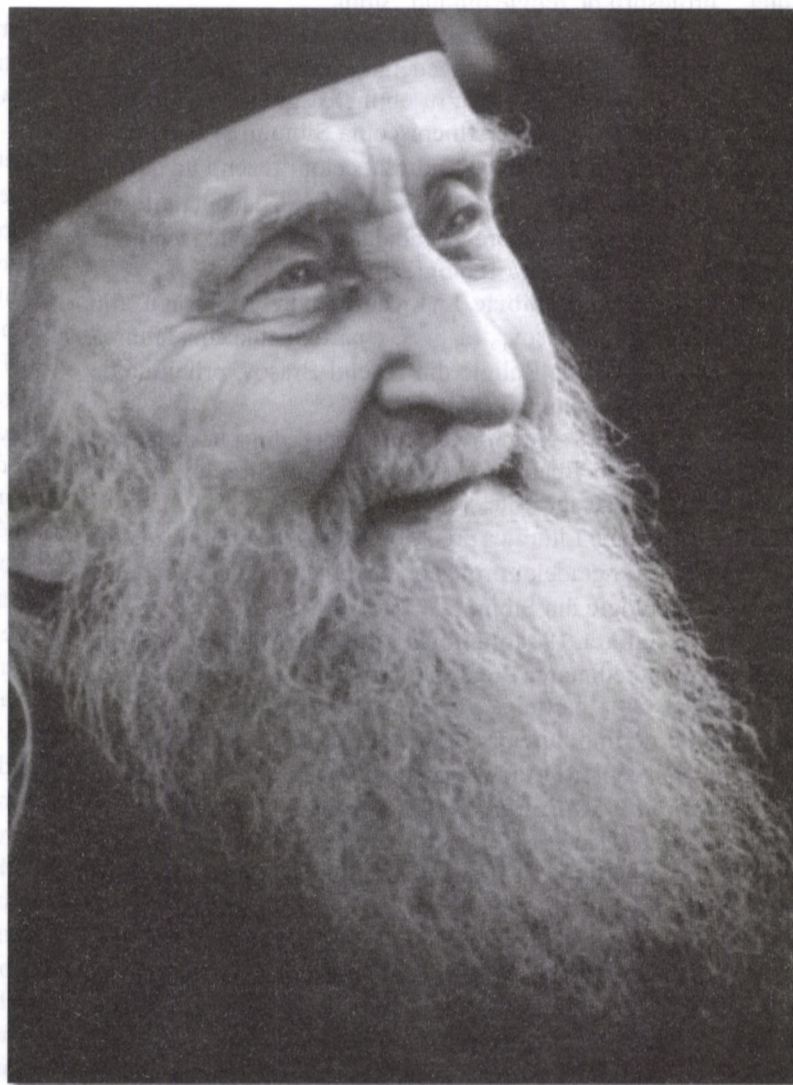
„Sfințirea nu este un concept științific, ci ființial”
(Arhimandritul Sofronie)

Copilul, atunci când vine pe lume, este depășit de toate cele din jurul său. Creșterea sa se face însă într-o Prezență iubitoare la care aderă necondiționat și pe care mai târziu va ști să o numească mamă. În chip similar, pe treptele creșterii noastre la scara întregii deveniri istorice a omului, descoperirea Cuiva care este veșnic și ne iubește necondiționat, Conștiință în fața căreia conștiința noastră se poate deschide primind și dăruind, ne salvează din determinismul rece al unei abordări a realității înconjurătoare în termeni de cantitate și durată. Ceva mult mai fin în noi, care se arată bogăție în planul trăirilor interioare, care crește și se desăvârșește relațional, ne poartă spre Întâlnirea cu Cel Care, într-o iubire, ne-a dăruit viață, Sursa vieții noastre și Viața prin excelență. El Însuși ni se descoperă astfel într-o lume în care, fără această mângâiere infinită de a ști că veghează patern asupra existenței noastre, ne-am simți striviți de imensitatea din jur și, cumva, constrânși să acordăm o altă importanță temporalității.

Întâlnirea noastră concretă cu această Prezență dumnezeiască constituie viața Bisericii și, în consecință, tema legitimă a teologhisirilor noastre. Orice decuplare a teologiei de actul de viață ancorat în harul provenind de Sus, care irumpe în viața noastră în împrejurările concrete ale vieții, prin împlinirea de către noi a poruncilor lui Hristos, goleşte teologia de conținut. Ceea ce ne și ajută să identificăm raporturile posibile al teologiei cu mediul academic, cel axat pe instruirea științifică: cum să reușim, prin mijloacele academice specifice, să ne dăm seama de realitățile, de necircumscriș rațional, ale credinței?

Există un firesc al vieții eclesiale de a transmite credința, ca de altfel tot ce ține de tezaurul viu al Sfintei Predanii, prin care omului fiecărui veac i se deschide cale de mântuire. Hristos Însuși o cere prin cuvintele: „mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le toate câte v-am poruncit vouă, și, iată, Eu sunt cu voi în toate zilele, până la sfârșitul veacurilor” (Mt. 28, 19-20). Iar dacă înțelegem corect Biserica, cu referire nu atât la clădirea în care ne rugăm, cât la comunitatea oamenilor vii, atașați de Hristos precum mlădițele de Vița din care curge în ei seva Duhului Sfânt, chemarea lumii întregi de a deveni Biserică ne apare ca evidentă. Nu poate apărea om pe pământ care să nu găsească în Hristos răspunsul fundamental despre cum să își trăiască umanitatea până la măsurile desăvârșirii. Trebuie doar să își dorească această împlinire, de a întrupa în sine, prin propria-i trăire, unirea cu Dumnezeu într-o dobândirea asemănării cu Acesta, ceea ce echivalează îndumnezeirii omului. Ține deci de misiunea Bisericii această transmitere solidară, de la generație la generație, a necesarului în vederea devenirii într-o sfințenie. Acesta este și rostul teologiei: să poarte mărturia creștină în întâmpinarea nevoii de mântuire a omului. Iar cel ce primește credința o face printr-un angajament de viață, într-o care este chemat, deopotrivă, *mistagogic* (prin inițierea botezului, făcut, după îndemnul lui Hristos, în numele Sfintei Treimi) și *pedagogic* (prin învățarea într-o Duhul Sfânt, memorie vie a Bisericii, Care, după cuvântul Mântuitorului, ne „va aduce aminte toate care am spus vouă”). Pentru cel angajat în ea, viața Bisericii abundă de mistagogic. Participarea la cultul Bisericii și la Sfintele Taine aduce har dumnezeiesc și deschide lăuntric pe om.

Instruirea specifică mediului bisericesc, îmbinând transmiterea credinței cu cele necesare unei adaptări intelectuale la exigențele societale, are de făcut față, în ce privește pedagogia, sugerează arhimandritul Sofronie Saharov, unui ireductibil contrast între metodele de a parveni la cunoașterea teologică prin formare intelectuală *versus* școala rugăciunii. „În școlile acestei lumi, de-a lungul veacurilor, s-a format un sistem de învățatură

treptată a copiilor, până la ultimele trepte, când omul este deplin introdus în gândirea lumii și de acum va lua parte activă la ea. La noi însă este o cu totul altă rânduială. Vă amintiți că v-am vorbit de trăsătura deosebită a mănăstirii ca școală unde oamenii învață a ajunge la Dumnezeu prin rugăciune?” [Arhimandritul Sofronie, *Cuvântări duhovnicești*, vol. II, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2004, p. 61]

Sigur că idealul formării bisericești este ca omul să se smulgă din detereminările vremelniciei și să capete o conștiință duhovnicească, lucru cu puțință de făptuit numai în măsura în care se cultivă o viață de pocăință, singura capabilă să deschidă omului contemplarea prezenței dumnezeiești. Dar realitatea e complexă. Astăzi, unitățile de învățământ teologic prin care Biserica asumă o parte din misiunea transmiterii credinței sunt cel mai adesea parte dintr-un sistem universitar. Aici se pune, prin definiție, accent pe acrvia științifică. Căutând însă „ieșirea din cadrele strâmte ale vremii și spațiului” într-o „cunoașterea a ceea ce este Veșnic și Absolut”, arhimandritul Sofronie a conștientizat însă că „o cunoaștere abstractă, intelectuală, proprie științei, este cât se poate de limitată”, întrucât „nu totul în ființarea omului, și deci cu atât mai mult în Ființarea Dumnezeiască, se supune metodei științifice a cunoașterii” [Arhimandritul Sofronie, *Nașterea într-o împărăția*

cea neclătită, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2003, p. 8]. Cu alte cuvinte, „formarea teologică abstractă, chiar cea mai subțire, nu mântuiește, căci ea nu dă decât o înțelegere intelectuală, dar nu înalță în chip real în tărâmul Ființei Dumnezeiești” [Arhimandritul Sofronie, *Vom vedea pe Dumnezeu precum este*, Ed. Sofia, București, 2005, p. 258].

Pentru un om dăruit cu realism duhovnicesc precum arhimandritul Sofronie, modul de transmitere universitar actual ar trebui să îi interpeleze pe cei care au ca misiune transmiterea credinței în viața Bisericii: „În școlile de teologie, de veacuri se încearcă a prezenta studenților într-o expunere sistematică conținutul Descoperirilor și al învățării Bisericii [...] Mulțumită acesteia, în puțini ani de școlire, este cu puțință a sesiza contururile generale ale acestei mărețe zidiri în aspectul ei pământesc și în firea ei cerească. Dar, incontestabil, o astfel de știință, de departe nu este autentică teologie, înțeleasă ca și cunoaștere ființială de Dumnezeu. Iar atunci când sistematizarea, cu consecutivitatea ei logică, este dusă până la limită, atunci adevăratul duh se înlocuiește cu o scolastică moartă. O astfel de teologie, din nefericire, mai curând abate mintea și inima celui ce învață de la viața în Dumnezeu, devenind o filosofie, o disciplină științifică, o echilibricească intelectuală, desfigurând radical absolut tot ce a fost dat de Dumnezeu în limbi de foc [...] Oare dau școlile a trăi, a se împărtăși, nu intelectual, ci real, din Dumnezeiasca nețărmuire [...] oare stârnesc ele setea mistuitoare de a sorbi dragostea lui Hristos?” [Arhimandritul Sofronie, *Nașterea într-o împărăția cea neclătită*, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2003, p. 41]

Este limpede că în măsura în care apostolii au experiat în ei „arderea” după Dumnezeu (se întrebau Luca și Cleopa pe cale, „oare nu ardeau în noi inimile noastre când ne grăia” Hristos?), cu îndemnul către noi toți ca „Duhul să nu îl stingeți”, transmiterea credinței nu se poate rezuma la o gestiune la nivel de informație religioasă a datelor credinței, ci ea trebuie efectiv să ducă la dobândirea prezenței Duhului Sfânt. Mărturia arhimandritului Sofronie ne întărește către această înțelegere: „Îmi era cât se poate de limpede că în afara realei experiențe de Dumnezeu, simpla documentare intelectuală nu duce la ceea ce este adevăratul sens al religiei: cunoașterea ființială a Celui dintâi ființe, adică Dumnezeu, „cunoaștere” – ca pătrundere în însuși Actul Ființei veșnice” [Arhimandritul Sofronie, *Nașterea într-o împărăția cea neclătită*, ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2003, p. 20]. Ne pare că pedagogia credinței cere a merge mână în mână cu mistagogia. Cultivarea intelectului în realitățile credinței are nevoie de însoțirea cu viața de rugăciune firească celui care pune neîncetat pocăință. Prin trăirea filiației duhovnicești într-o binecuvântarea părintelui se poate crește într-o echilibru care poartă spre plinătate: „Cei în care precumpănește năzuința de a ajunge la Dumnezeu intelectual, prin știință teologică, nu dobândesc experiența vie a veșniciei. Cei care se mulțumesc cu singură rugăciunea, nu ajung la desăvârșire, chiar și dacă în anumite momente se apropie mai intens de Dumnezeu decât cei dintâi. Nici cuvântarea de Dumnezeu, intelectuală, fără rugăciunea pocăinței, nici rugăciunea, fie ea fierbinte, dar fără viziunea cuvântării de Dumnezeu a minții, nu se dovedesc a fi desăvârșirea. Singură cunoașterea care include în sine cele două aspecte de mai sus, ca o singură viață, se apropie de deplinătate” [Arhimandritul Sofronie, *Nașterea într-o împărăția cea neclătită*, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2003, p. 29].

Ortodoxia romantică

(urmare din p. 1)

Biserica reală, spre omul real din Biserică. Trebuie să ne preocupăm de starea celui om, și nu de cum să ajungă „mai educat” și „mai mândru de Ortodoxie”.

Revitalizarea „pastorală” a teologiei – spune pr. Schmemmann – trebuie să înceapă cu o evaluare critică și profundă a culturii în care omul ortodox se afundă astăzi și care reprezintă irelevant creștinismul. Noi nu suntem conștienți de evidența faptului că, sub influența filosofilor, chiar și unii termeni creștini de bază sunt folosiți în sensuri total opuse celor pe care le aveau în trecut. Mântuirea înseamnă autodesăvârșire, credința – siguranță, păcatul – o problemă personală de ajustare etc. Cultura noastră, care a fost descrisă ca „triumf al teraputicii”, a schimbat profund ținta căutărilor, chiar și a omului religios, iar acest lucru face aproape imposibil să se întrevadă și să se înțeleagă adevărata învățătură a Bisericii.

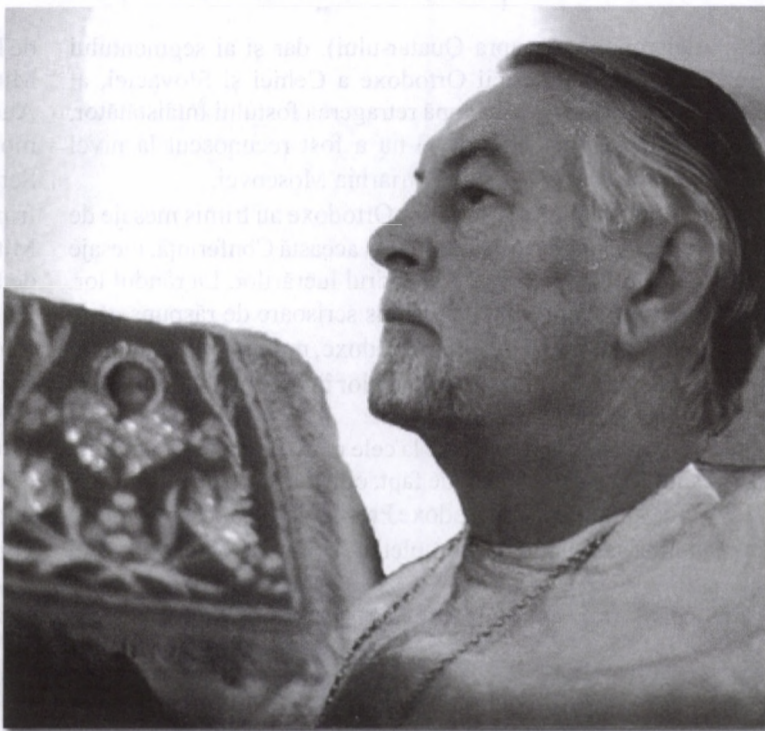
Soluția părintelui este cât se poate de concretă: Trebuie să începem cu ceea ce teologia patristică promova la vremea respectivă; un exorcism cultural, o terminologie adecvată, concepte și simboluri ale limbajului teologic însuși. Trebuie să facem asta nu doar pentru ca teologia noastră să fie mai „accesibilă” omului modern și culturii sale, ci, dimpotrivă, pentru a-l face conștient de natura sa soteriologică și de cerințele credinței sale.

De aceea e nevoie ca teologia să redevină pastorală, să se identifice cu viața Bisericii și să țină seama de adevăratele nevoi ale omului. Părintele Schmemmann mergea chiar mai departe, insistând pe datoria sfântă a teologiei de a furniza ierarhiei și, de fapt, întregii Biserici, învățătura pură a Bisericii și de a ține cu strășnicie adevărul, chiar și atunci când acesta e considerat a fi „inopertun”.

Patriarhul Daniel atrăgea atenția într-o conferință susținută în Finlanda („Sarcinile teologiei ortodoxe astăzi” – 1986) că autocritica/metanoia pentru teologia ortodoxă, nu implică renunțarea la o metodologie, la o cercetare științifică și academică, ci mai degrabă îndeamnă a discerne în ce măsură teologia universitară rămâne o teologie eclesială și exprimă gândirea Bisericii de azi – și dacă această teologie este înrădăcinată în viața Bisericii,

Trupul lui Hristos, și se preocupă de vocația și misiunea Bisericii în lumea contemporană.

Teologia ortodoxă lasă impresia de a fi prea orientată spre trecut, cu nostalgia „Sfântului Bizanț” și a „veacului de aur” al Părinților. Raportarea la Sfinții Părinți nu ține cont de perspectiva istorică. Noi nu cunoaștem suficient

dezvoltările istorice ale dogmaticii, ale liturgicii, ale dreptului canonic și nu ținem cont de ele. Fără perspectiva istorico-critică, teologia nu poate fi deodată creatoare și fidelă.

Sarcina teologiei ortodoxe de azi, după cuvântul Patriarhului Daniel, este de a ajuta Biserica să facă față secularizării, de a interpreta sensul existenței ei într-o cultură secularizată și de a elabora o teologie a lumii care să ajute Biserica să-și dezvolte diaconia și misiunea. Dacă teologia ortodoxă nu ia în serios contextul cultural în care trăiesc astăzi Bisericele și dacă nu se preocupă de evanghelizarea, mântuirea și sfințirea lumii, ea nu se poate pretinde o teologie neopatristică.

Misiunea Bisericii este foarte complexă în lumea contemporană și, dacă preotul nu este pregătit duhovnicește și cultural, există riscul ca această misiune să nu-și atingă scopul. Există multe dileme în societatea contemporană căror preotul este chemat să le facă față și să le depășească. Dintre ele aș aminti pe cele dintre național și universal, dintre individualism și colectivism, dintre creaționism și evoluționism, dintre prozelitism și ecumenism, dintre culturile particulare și cultura globală sau cea dintre familie și misiunea sacerdotală. Toate acestea nu pot fi rezolvate fără o viziune temeinică asupra teologiei și spiritualității ortodoxe.

Misiunea preotului în cadrul parohiei trebuie să urmărească două scopuri principale: să edifice pe credincioși asupra vieții lor în Hristos, ca să progreseze fiecare din punct de vedere spiritual și moral, și apoi să-i îndrume pe calea urmării lui Hristos, ca să devină „sare a pământului” și „lumină” pentru cei din jurul lor.

Primul efect al lucrării teologiei asupra preotului s-ar cunoaște atunci când preotul va ști să pună capăt superstițiilor și fatalismului care bântuie în jurul credincioșilor noștri, învățându-i să practice virtuțile creștine, adevărul „răspuns bun la înfricoșătoarea judecată a lui Hristos”.

Păstorul trebuie mai întâi să fie și, mai apoi, să facă. Mai întâi trebuie să-și zidească propria sa viață duhovnicească, ca mai apoi, să înceapă să se ocupe de problemele pe care le presupune slujirea sa: probleme pastorale, catehetice, umanitare, sociale, administrative etc. Experiența sa personală, exemplul său și credința sa vie sunt garanțiile cele mai elocvente ale unei activități pastorale roditoare.

Misiunea Bisericii trebuie să constituie o prioritate permanentă a teologiei, spațiul creativității și înnoirii ei, pentru a se putea distanța de toate formele „romantice” pe care le semnala părintele Schmemmann.

Trebuie să fim convinși că teologia ortodoxă poartă în ea, chiar din această lume, parfumul și frumusețea Împărăției lui Dumnezeu, care este scopul final al adevăratei mărturisiri creștine.

Exegeza biblică între comunitatea academică și poporul lui Dumnezeu

Unei tâlcuiri biblice apreciate de comunitatea universitarilor i s-ar cădea să fie plăcută și lui Dumnezeu, dar să fie savurată și de poporul Său. Exegeza, lectura ei, trebuie să semene cu bucuria găsirii comorii, căci, în fond, așa trebuie să privim Noul Testament, ca pe o comoară pentru care cel ce a descoperit-o merită să vândă tot.

1. „Tălmăcește fraților tăi”. Un clasic al Filocaliei, Sfântul Nichita Stithatul vine cu un îndemn: „Cunoaște cele din urmă și nu cele din jurul tău, ci pe tine însuși. Ridică-te mai presus de micimea celor văzute. Înălță-ți ochiul minții spre vederea lui Dumnezeu și privește mărirea Domnului din frumusețea celor văzute. Iar coborându-te de acolo tălmăcește fraților tăi cele ale vieții veșnice și tainele împărăției lui Dumnezeu”¹. Luând în serios acest demers filocalic, concluzia pe care trebuie să o tragem ar fi că orice demers, fie ascetic, mistic sau științific, trebuie să se finalizeze în apostolat, în misiune față de ceilalți frați. „Tălmăcește fraților tăi” înseamnă conceptualizarea și diseminarea rezultatelor pe care le urmărești pe calea acestui demers. Ca să ajungi la **Viață** (Dumnezeu, ca izvor al ei), e la fel de importantă și **Calea** (parcursul) și **Adevărul** (ținta, scopul de atins). Dacă nu e valabilă calea, nici ținta finală nu ne va mulțumi. Sfântul Siluan din Muntele Athos, a cărui teologie mistică a fost dezvoltată într-o chilie simplă, în timp ce Europa era sfâșiată de fratricide, a spus: „Putem studia cât poftim, totuși nu vom ajunge să cunoaștem pe Dumnezeu, câtă vreme nu vom trăi după poruncile Lui”². E clasic deja și cuvântul hrisostomic inserat la începutul comentariului la Evanghelia mateiană: „Ar fi trebuit să nu

avem nevoie de ajutorul Sfințelor Scripturi, ci să avem o viață atât de curată, încât harul Duhului să fi ținut locul Sfințelor Scripturi în sufletele noastre. Și după cum Sfințele Scripturi sunt scrise cu cerneală, tot așa ar fi trebuit ca și inimile noastre să fi fost scrise de Duhul Sfânt”³. Acest text arată două lucruri: mai întâi, că harul lui Dumnezeu și viața curată fac posibil dialogul cu Dumnezeu, mai exact cu Cuvântul lui Dumnezeu, iar pe de altă parte că inima creștinului autentic ar facilita scrierea, pecetluirea cu Duhul Sfânt. Absența vieții curate, îndeosebi în veacul ce-l traversăm, fac absolut necesare și Scripturile, și tâlcuirile acestora. Dar dacă exegezele sunt strict academice, utilitatea lor va ținti spre un procent infim: „divulgarea rezultatelor exegezei istorico-critice creează, în mulți credincioși, impresia că numai experții pot cu adevărat să înțeleagă Sfânta Scriptură”⁴. Exegeza creștină a Scripturii vine însă în întâmpinarea acestor lipsuri. Sfântul Ioan Gură de Aur se miră că a fost necesară existența Scripturilor, dar oare de exegezele acestora ce va zice?

2. Cuvântul lui Dumnezeu și poporul lui Dumnezeu. Autorul Epistolei către Evrei identifică pe Moise și feliția opțiunea lui, care „a ales mai bine să pătimească cu poporul lui Dumnezeu, decât să aibă dulceața cea trecătoare a păcatului” (Evrei 11, 25). Destinul teologului, al liderului spiritual (socotim că un exeget biblist ortodox este, aproape fără voia sa, prin faptul stării în proximitatea Cuvântului lui Dumnezeu, un mentor duhovnicesc al generației sale), trebuie să fie identic cu cel al poporului, altfel nu se justifică alegerea cu care Dumnezeu s-a oprit asupra lui. *Laos*

tou Theou, ca termen nou-testamentar, conține ideea de totalitate a copiilor lui Dumnezeu, Care a zis: „Voi locui în ei și voi umbla și voi fi Dumnezeu lor și ei vor fi poporul Meu (...) și voi fi vouă Tată și voi veți fi Mie fii și fiuce” (II Cor. 6, 16-18). **Atitudinea Mântuitorului a fost mereu în contrapunct cu cea a fariseilor și cărturarilor, fără nicio îndoială „academicienii” vremii lor.** Hristos a fost aproape de popor, popor care, în concepția fariseilor, era păcătos și blestemat, pe motiv că nu știa Legea, dar când Iisus a stat în compania păcătoșilor, a făcut-o doar pentru a-i smulge din păcat. A folosit principiul molipsirii celei bune, devenit mai târziu un bun al eremiților Patericului și al duhovnicilor căutați, care spune că nu poți mântui pe cineva dacă stai departe, duhovnicește sau fizic, de el. (*Va urma*)

1. Cuviosul Nichita Stithatul, *Cele 300 de capete despre făptuire, despre fire și despre cunoștință*, în Filocalia, vol. VI, traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, București, EIBMBOR, 1977, p. 243.

2. Cuviosul Siluan Athonitul, *Între iadul deznădejdiei și iadul smereniei*, Ed. Deisis, Alba Iulia, 1994, p. 120.

3. Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilia la Matei*, col. PSB 23, traducere, introducere, indici și note de Pr. D. Fecioru, EIBMBOR, București, 1994, p. 15.

4. *Sfânta Scriptură și poporul lui Dumnezeu: o lectură a exortăției apostolice Verbum Domini*, în L'Osservatore Romano, 3 decembrie 2010, după <http://www.infosapientia.ro/Teologie/tabid/87/article-Type/Article-View/articleId/243/Sfanta-Scriptura-si-poporul-lui-Dumnezeu-o-lectura-a-exortatiei-apostolice-Verbum-Domini.aspx>, accesat în 10 oct. 2015.

Diac. Dr. Habil.
ȘTEFAN L. TOMA

DIN ACTUALITATEA BISERICESCĂ PANORTODOXĂ

A V-a Conferință Panortodoxă Presinodală pentru pregătirea Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe din anul 2016 | 11-17 octombrie 2015, Chambésy/Elveția

Ca urmare a hotărârii Sinaxei Întâistătorilor Bisericii Ortodoxe Autocefale (care a avut loc între 6-9 martie 2014, la Fanar) și a scrisorii de convocare a Sanctității Sale, Patriarhul Ecumenic Bartolomeu (din data de 5 august 2015), sub președinția Mitropolitului Ioan de Pergam (Zizioulas) și, ulterior, a Mitropolitului Emanuel al Franței (reprezentanții Patriarhiei Ecumenice), în perioada 11-17 octombrie a.c. s-a desfășurat cea de a V-a Conferință Panortodoxă Presinodală pentru pregătirea Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe (prevăzută pentru Rusaliile anului 2016), la Centrul Patriarhiei Ecumenice de la Chambésy.

Scopul acestei întruniri l-a constituit studierea textelor (documentelor) rămase pe ordinea de zi a Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe, respectiv: 1. „Autonomia în Biserica Ortodoxă și modul ei de proclamare”; 2. „Biserica Ortodoxă și relațiile ei cu restul lumii creștine”; 3. „Importanța postului și respectarea lui astăzi”; 4. „Contribuția Bisericii Ortodoxe la triumful păcii, dreptății, libertății, frățietății și iubirii între națiuni, ca și la eliminarea discriminărilor rasiale și de alte forme”, documente aprobate anterior de către Comisia Interortodoxă Specială.

Lucrările Conferinței au debutat cu slujirea interortodoxă a Sfintei Liturghii, în biserica stavropighie a Patriarhiei Ecumenice, cu hramul „Sfântului Apostol Pavel”, în *Duminica Sfinților Părinți de la Sinodul al VII-lea Ecumenic de la Niceea*, pe data de 11 octombrie a.c. Liturghisitorii au fost conducătorii tuturor delegațiilor celor paisprezece Biserici Ortodoxe Autocefale existente. Activitatea propriu-zisă a Conferinței a fost deschisă sub președinția Mitropolitului Ioan de Pergam (Zizioulas), care a fost înlocuit însă, în ultimele două zile ale Conferinței, de către cel de-al doilea membru al delegației Patriarhiei Ecumenice, în persoana Mitropolitului Emanuel al Franței, fiind secondat de Arhim. Bartolomeu Samaras, secretarul Sfântului Sinod al Patriarhiei de Constantinopol. După cuvântarea Mitropolitului Ioan de Pergam, a urmat prezentarea raportului Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Jeremia al Elveției în numele Secretariatului pentru Pregătirea Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe, după care fiecare conducător de delegație, în ordinea dipticelor, a prezentat mesajul Bisericii locale pe care o reprezintă. Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Nifon a transmis binecuvântarea și urările de succes din partea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. De asemenea, a fost înaintată propunerea ca temele care nu vor putea fi elaborate din lipsă de timp, să fie avute în vedere spre a fi abordate în cadrul mesajului care va fi transmis la finele Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe. Această propunere a fost primită ca o contribuție importantă a delegației Bisericii Ortodoxe Române.

Este important să reținem că la acest eveniment au luat parte reprezentanți ai tuturor Bisericilor Ortodoxe Autocefale, inclusiv ai Patriarhiei Ierusalimului și Patriarhiei Antiohiei (care s-au aflat în disensiune pe tema suprema-

ției canonice asupra Qatar-ului), dar și ai segmentului canonic al Bisericii Ortodoxe a Cehiei și Slovaciei, al cărui „Primat” (ales după retragerea fostului Întâistător, Arhiepiscopul Hristofor) nu a fost recunoscut la nivel panortodox, ci doar de Patriarhia Moscovei.

Întâistătorii Bisericilor Ortodoxe au trimis mesaje de binecuvântare participanților la această Conferință, mesaje care au fost prezentate în cadrul lucrărilor. La rândul lor, membrii Conferinței au trimis scrisoare de răspuns către Întâistătorii Bisericilor Ortodoxe, mulțumindu-le pentru rugăciunile și binecuvântările lor în privința bunului mers al lucrărilor Conferinței.

Dezbaterile referitoare la cele patru documente amintite anterior, care au făcut, de fapt, obiectul întrunirii celei de a V-a Conferințe Panortodoxe Presinodale, au fost însoțite de numeroase lămuriri, completări, corecturi și adăugiri. Cel

de Konstantinis, Prof. Teodor Iankou. Patriarhia Georgiei: Mitropolitul Gherasim de Zagdidi și Tsaisi, Mitropolitul Andrei de Samtabisi și Gori, Pr. Gheorghe Zviantze și monahul Antim Tsavatsisvili (Grigoriatul). Patriarhia Serbiei: Mitropolitul Amfilohie de Muntenegru, Episcopul Irineu de Batska și Pr. Gajo Gajic. Patriarhia Moscovei: Mitropolitul Ilarion de Volokolamsk, Arhiepiscopul Marc de Berlin, Arhim. Irinei Steenberg, Pr. Nicolae Balashov, Pr. Anatoly Churyakov. Patriarhia Bulgariei: Mitropolitul Ioan de Varna și Marea Preslavie, Dr. Dimitar Arnau-dov. Biserica Ciprului: Mitropolitul Gheorghe de Pafos și Episcopul Hristofor de Karpasia. Biserica Greciei: Mitropolitul Hrisostom de Peristeriou, Ignatie de Dimitriada și Mitropolitul Hrisostom de Messinia. Biserica Albaniei: Mitropolitul Ioan de Koritsa și Mitropolitul Dimitrie de Girokastra, dl. Pyrros Kondylis. Biserica

Poloniei: Episcopul Gheorghe de Semiatitse și pr. Andrei Kouzma. Biserica Cehiei și Slovaciei: Mitropolitul Gheorghe de Mihaloupoleos, Arhim. Serafim Shemyatovsky, Pr. Milan Gerka. Secretariatul Pregătirii Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe a fost reprezentat de către Mitropolitul Ieremia al Elveției (secretar), alături de Prof. Dr. Vlasios Fidas (consilier), Prof. Dr. Constantin Delikonstandis și Teofan Drakopoulos.

Reținem faptul că prezenta Conferință Panortodoxă Presinodală este ultima înaintea întrunirii Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe de la Rusaliile anului 2016 (eveniment unic în istoria Ortodoxiei de după cel de-al VII-lea Sinod Ecumenic de la

Niceea, din anul 787), care va fi precedat de o Sinaxă a Întâistătorilor Bisericilor Ortodoxe.

În cadrul discursului său, reprezentantul Patriarhiei Moscovei, Mitropolitul Ilarion de Volokolamsk, și-a exprimat, în numele Patriarhului Kiril al Moscovei, profunda preocupare privitoare la acțiunile „anticanonice” ale unor ierarhi ai structurii bisericești ucrainiene din SUA și Canada, aflată în dependență canonică de Patriarhia de Constantinopol, care ar fi ajuns în Ucraina fără a-l informa pe primatul Bisericii Ortodoxe din Ucraina, Mitropolitul Onufrie. Aceștia au fost acuzați că au intrat în contact cu „schismatici”, declarând disponibilitatea Patriarhiei de Constantinopol de a acorda autonomie bisericească „schismaticilor”, acceptând să slujească cu persoane excomunicate de către Patriarhia Moscovei. „Rugăm Patriarhia de Constantinopol să ia atitudine față de aceste acțiuni necanonice și să-i oblige pe acești ierarhi să oprească astfel de acțiuni care distrug unitatea panortodoxă”, a concluzionat Mitropolitul Ilarion de Volokolamsk.

O astfel de atitudine readuce în atenție situația complexă, din punct de vedere bisericesc, a Ucrainei. Biserica Ortodoxă din Ucraina a fost la un pas de a fi declarată autonomă, în mod unilateral, de către Patriarhia Ecumenică, cu acceptul fostului conducător al Bisericii Ortodoxe din Ucraina (dependență de Patriarhia Moscovei), Mitropolitul Vladimir, trecut de puțină vreme la Domnul,

Historica Biserică „Sfânta Irina” din Constantinopol, locul unde s-a ținut al II-lea Sinod Ecumenic (381), dar și loc desemnat a găzdui Sfântul și Marele Sinod al Bisericii Ortodoxe din anul 2016

de-al patrulea document, intitulat: „Contribuția Bisericii Ortodoxe la triumful păcii, dreptății, libertății, frățietății și iubirii între națiuni, ca și la eliminarea discriminărilor rasiale și de alte forme”, a fost redenumit „Misiunea Bisericii Ortodoxe în lumea contemporană”. Toate aceste documente oficiale au fost adoptate prin omofonie de către participanții la Conferință, cu excepția celui privind „Misiunea Bisericii Ortodoxe în lumea contemporană”, care nu a fost semnat de către reprezentanții Bisericii Ortodoxe a Rusiei și Georgiei. Potrivit unui comunicat oficial al Patriarhiei Moscovei, el a fost caracterizat ca „inacceptabil în forma sa prezentă”.

La cea de-a V-a Conferință Panortodoxă Presinodală, cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Patriarhia Română a fost reprezentată de către Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Nifon de Târgoviște, Preasfințitul Părinte Visarion, Episcopul Tulcii, alături de pr. prof. dr. Viorel Ioniță. După cum aminteam, Patriarhia Ecumenică a fost reprezentată de Mitropolitul Ioan de Pergam, Mitropolitul Emanuel al Franței, Arhim. Bartolomeu Samaras, Arhim. Prodromos Xenakis, pr. Gheorghe Tssetsis, arhid. Ioan Chryssavgis (ca secretari pe lângă președinte). Patriarhia Alexandriei: Mitropolitul Serghie de Kalis Elpidos, Mitropolitul Jeronim de Mwanza și Arhim. Nicolae Ioannidis. Patriarhia Antiohiei: Mitropolitul Damaschin de Sao Paolo și a toată Brazilia, Mitropolitul Vasile de Akkar și dl. Gheorghe Gandour. Patriarhia Ierusalimului: Mitropolitul Isihie de Kapitolias, Arhiepiscopul Aristarhos

(continuare în p. 7)

Medalioane de ardeleni deveniți ierarhi în spațiul extracarpatic:

EMILIAN ANTAL, loctiitor de mitropolit al Bucovinei (1945-1948)

Emilian Antal (Dumitru, din botez) s-a născut la Toplița (județul Harghita), la 20 octombrie 1894 – fiind fiul lui Dumitru Antal și al Ilenei, născută Cristea, sora viitorului patriarh, Miron Cristea – și a trecut la cele veșnice tot la Toplița, în 15 iunie 1971. După școala primară, pe care o urmează în localitatea natală, urmează studiile liceale la liceele din Brașov și Năsăud. Înclinat spre cele sfinte, Dumitru Antal se va înscrie la Facultatea de Teologie din Sibiu, pe care o va absolvi în anul 1916. Urmează Budapesta, unde a rămas doi ani universitari sau academici, urmând cursurile Facultății de Filosofie a Universității budapestane.

Se căsătorește și își începe cariera clericală fiind hirotonit diacon la Catedrala mitropolitană, după care devine funcționar la Centrul arhiepiscopal din Sibiu, perioada în care a activat în acest post fiind cea cuprinsă între anii 1921 și 1924. Continuându-și cariera, Dumitru Antal ajunge preot și protopop la Reghin, între 1924 și 1927, respectiv revizor eparhial la Cluj, între 1927 și 1933. Părăsește Ardealul pentru capitală, unde va sluji ca preot la Biserica Bradu Boteanu, între 1933 și 1938, după care i se încredințează funcția de inspector general în Ministerul Cultelor.

Fie și numai ca o paranteză, s-ar cuveni câteva cuvinte despre biserica pomenită aici. Prima sa atestare este anul 1682, căci în *hotarul de miazănoapte al Bucureștilor* (de atunci), în mahalaua numită *a Boteanului*, un om pios, Jupân Mihul, a ridicat, în apropierea gospodăriei sale, un mic lăcaș de rugă din lemn. Documentele care consemnează faptul arată că lăcașul era străjuit de un brad înalt, de unde și numele pe care i l-au dat localnicii, acela de *Bradu-Boteanu*.

La un moment dat, apare o turnură în viața preotului Dumitru Antal, una semnificativă, deoarece decide să se călugărească, el fiind tuns în monahism la Mănăstirea

Dragomirna, primind numele de Emilian și fiind hirotesit arhimandrit în același an, 1938. Dovadă a importanței

schimbării survenite este faptul Emilian Antal va fi ales arhieru-vicar la Patriarhie, cu titlul *Târgovișteanul*, alegerea având loc în ședința Sfântului Sinod din 28 octombrie 1938, hirotonirea făcându-se în 6 decembrie

același an. La doar puțini ani după hirotonirea întru arhieru-vicar, a fost delegat cu conducerea provizorie a Episcopiei Argeșului, în calitate de loctiitor, între 1941 și 1944. De fapt, Eparhia Argeșului rămăsese fără titular din vara lui 1940, după ce episcopul Grigorie Leu a fost transferat la Huși. În acest context, vlădica Emilian este trimis la Argeș, iar în momentul în care eparhia respectivă a avut un episcop titular ales, Emilian se retrage la Mănăstirea Cernica, unde va fi numit stareț, între iunie 1944 și martie 1945.

Atunci, în 1945, Emilian Antal va fi numit Locotenent (loctiitor) de mitropolit al Bucovinei. El va păstori într-o perioadă extrem de grea pentru Biserica Ortodoxă Română, perioadă în care autoritățile comuniste – pentru care religia era opium pentru popor – se străduiau să desființeze eparhiile și, paralel, să scoată din scaun chiriarhii respectivelor eparhii. Ierarhul nostru a fost loctiitor al Mitropoliei Bucovinei – devenită Arhiepiscopia Sucevei din 1947 – între februarie 1945 și septembrie 1948. Obligat să se retragă, Emilian Antal va ajunge, la un moment dat, profesor la Seminarul teologic de la Neamț, ulterior stareț la Cozia, apoi la Mănăstirea Sf. Prooroc Ilie din Toplița natală, unde a rămas până la sfârșitul vieții. A slujit atât la mănăstirea din Toplița, cât și acolo unde era delegat de mitropoliei Transilvaniei, și a avut nu doar bucuria, ci și împăcarea sufletească de a participa la solemnitățile liturgice prilejuite de canonizarea Sfinților Ilie Iorest, Sava Brancovici, Visarion Sarai, Sofronie de la Cioara și Oprea Miclăuș din Săliștea Sibiului. Trecerea la cele veșnice a episcopului Emilian Antal a survenit, cum arătam mai sus, în ziua de 15 iunie 1971, pe când acesta avea 77 de ani.

Dr. Constantin ITTU, cercetător științific

A V-a Conferință Panortodoxă Presinodală pentru pregătirea Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe din anul 2016 | 11-17 octombrie 2015, Chambésy/Elveția

(urmare din p. 6)

un ierarh foarte apropiat de Tronul Ecumenic. Patriarhia Moscovei a amenințat, în acest context, cu ruperea comuniunii cu Fanarul, văzând în această situație o nouă Estonie! Realitatea este că, pe fondul evoluțiilor socio-politice recente din societatea ucraineană, Biserica Ortodoxă Ucraineană, dependentă de Patriarhia Moscovei, a cunoscut o scădere drastică privitoare atât la numărul de membri, cât și la încrederea generală a populației. În prezent, cele două structuri bisericești „schismatice” paralele din Ucraina, respectiv autointitulata „Patriarhie a Kievului” și „Biserica Ortodoxă Autocefală Ucraineană”, însumează împreună mai mulți credincioși ortodocși decât structura bisericească ucraineană dependentă de Patriarhia Moscovei. Autointitulatul Patriarh Filaret al Kievului (el însuși fost membru al Sinodului Patriarhiei Moscovei) „păstorește” în prezent peste 13 milioane de credincioși. Aceste structuri bisericești ortodoxe ucrainene își doresc ajungerea la un acord care să ducă la existența unei singure Biserici Ortodoxe în Ucraina, cu o administrație bisericească autonomă, recunoscută la nivel panortodox.

Ceea ce Mitropolitul Ilarion de Volokolamsk a uitat să amintească este că delegația ierarhilor ucraineni din SUA și Canada, prezentă la Kiev (februarie 2015) pentru a par-

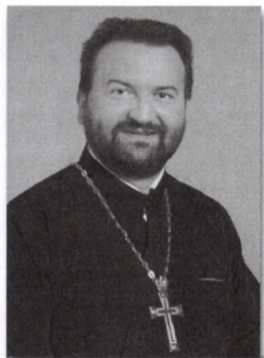
ticipa la *Conferința Permanentă a Episcopilor Ortodocși Ucraineni de peste Hotare*, a vizitat și Lavra Pecerska, dorind o întâlnire frățească cu Mitropolitul Onufrie, conducătorul Bisericii Ortodoxe din Ucraina (Patriarhia Moscovei). A avut loc o întrevedere cu loctiitorul acestuia, Arhiepiscopul Antonie Pahanich, Mitropolitul Onufrie neafându-se în Kiev. Mai mult decât atât, delegația *Conferinței Permanente a Episcopilor Ortodocși Ucraineni de peste Hotare* a fost primită inclusiv de către președintele Ucrainei, dl. Petro Poroshenko (17 februarie 2015), Excelența Sa declarând că toate Bisericile și organizațiile religioase din Ucraina au drepturi egale în fața statului, atrăgând totodată atenția că „războiul informațional al Rusiei folosește aspecte religioase pentru a diviza națiunea ucraineană”.

Un astfel de context ca cel existent astăzi în Ucraina, ne arată cât de importantă este unitatea panortodoxă, ca și realismul pastorației din vremurile pe care le trăim. La *Drept bisericesc* învățăm, încă de pe băncile Facultății de Teologie, că principiul național și principiul determinării teritoriale a unui stat determină și principiul autonomiei Bisericii Ortodoxe din statul respectiv. Dacă Sfântul și Marele Sinod al Bisericii Ortodoxe va ajunge să aprobe în mod unanim și cele hotărâte la cea de a V-a Conferință Panortodoxă Presinodală în privința modului de acordare și proclamare a statutului de autonomie bisericească în

Biserica Ortodoxă, cu siguranță că se vor deschide în viitor perspective de dialog lucide și cu privire la situația bisericească din Ucraina. Mai mult decât orice, important este prezentul, ca și faptul că astfel de norme bisericești canonice vor putea fi aprobate la scară panortodoxă. Ulterior, ne vom da seama că un astfel de pas a constituit drumul spre realizări viitoare pozitive, uneori greu de imaginat. Așa cum Søren Kierkegaard spunea: „ne este dat să trăim viața privind înainte, și o înțelegem adesea uitându-ne înapoi!”

În lumina Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe din 2016, pe fundamentul hotărârii Întâistătorilor Bisericii, suntem optimiști în a crede că întrebări și situații cu privire la organizarea Bisericii Ortodoxe din întreaga lume, care demult își așteaptă soluționarea, vor primi un răspuns adecvat. Și aceasta deoarece, așa cum Sanctitatea Sa, Patriarhul Ecumenic Bartolomeu, spunea: „Ceea ce se cere Ortodoxiei astăzi este să funcționeze ca provocare pozitivă pentru umanitatea contemporană, ca o perspectivă vie a vieții dumnezeiești și a libertății în comuniune” (Vezi arhid. John Chrysavgis și Konstantinos Delikostantis, *Ο Πατριάρχης της αλληλεγγύης/ The Patriarch of Solidarity*, Ed. Istos Yayin, Istanbul, 2013, 158 p.)

Surse: www.patriarchate.org, www.basilica.ro, www.amen.gr, www.mospat.ru

Pr. Conf. Dr. Habil.
DANIEL BUDA

Teologia ca știință între forumul academic și agora populară

„Teologia este știința (cuvântul, vorbirea) despre Dumnezeu și lucrările Sale”, scria Sfântul Simeon Noul Teolog, un Părinte al Bisericii din secolele X-XII, care a primit supranumele de „Noul Teolog” ca rezultat al unei ironii a adversarilor lui contemporani, el însă reușind prin opera și spiritualitatea sa să transforme în ochii posterității „porecla în renume”. A gândi, a scrie, a cerceta despre Dumnezeu și lucrările Sale, ce poate fi mai sublim pentru ființa umană? De aceea teologia a fost socotită multă vreme în mediul universitar apusean „regina științelor”. Faptul că azi teologia este pe cale să devină, în același mediu universitar, la a cărui dezvoltare a contribuit masiv, „cenușăreasa științelor”, spune ceva despre starea lumii în care trăim, inclusiv a lumii academice.

Obiectivul acestui articol însă este acela de a reflecta asupra raportului dintre teologia academică și așa-numita „teologie populară”, între teologia din forumul academic și teologia agoriei populare. Primul lucru care trebuie spus aici este că în cadrul teologiei creștine – și, aș adăuga, mai ales în cadrul teologiei creștine ortodoxe – nu există linie teologică, spiritualitate sau mistică ce s-ar adresa numai unui anumit grup aparte. Creștinismul nu este o religie esoterică. Orice ființă umană poate să adere la creștinism. Încă din primul secol al existenței sale, creștinismul a decis să devină o religie universală, adresându-se „tuturor neamurilor”, spre deosebire de iudaism, care a rămas în mare parte circumscris neamului evreiesc. În creștinism, textele revelate sacre pot fi citite de toți membrii lui. Nu există texte care ar fi accesibile numai unui grup de aleși sau inițiați. Disciplina arcana, prezentă mai ales în primele veacuri creștine, implica păstrarea tainelor creștine față de păgânismul ostil, nu față de membrii aceleiași comunități creștine. Până astăzi, creștinii ortodocși făgăduiesc înainte de a primi Sfânta Împărtășanie că nu vor spune vrăjmașilor lui Hristos în ce anume constă Taina Euharistiei, însă nicio taină a Bisericii nu este accesibilă doar unei anumite grupări din cadrul Bisericii, ci tuturor creștinilor.

Din moment ce, așadar, teologia creștină este liberă de orice ezoterism, înseamnă că nu există nicio piedică doctrinară sau disciplinar-canonice de a împărtăși tuturor creștinilor întreg conținutul reflecțiilor teologice. Dificultatea principală a raportului dintre teologia academică și cea pe care am numit-o „populară” constă în metodele, terminologia și publicul diferit la care acestea se adresează. Teologia academică operează adesea cu metode științifice puțin accesibile publicului larg, folosește o terminologie de specialitate neînțeleasă în afara mediului specialiștilor și se adresează în primul rând unui cerc restrâns și adesea elitist de teologi. Chiar dacă lucrurile stau așa și vor exista mereu cele două manifestări ale uneia și aceleiași teologii creștine – diferite nu în esență, ci în forma lor –, există cel puțin două aspecte ale raportului dintre ele pe care doresc să le dezbate aici.

În primul rând, raportul dintre teologia academică și cea populară trebuie să rămână unul strâns. Este absolut necesar ca teologia academică să rămână solid ancorată științific, să abordeze teme dintre cele mai diverse, chiar dacă aparent acestea nu au o relevanță imediată pentru viața Bisericii și pentru marea masă a credincioșilor. În vreme ce teologia academică nu trebuie să facă rabat de

la rigoarea științifică nici măcar de dragul de a fi înțeleasă de public, efortul de a „traduce” terminologia folosită spre a fi cât mai accesibilă tuturor, este necesar. Este mai ales meritul lumii academice americane de a încerca să prezinte rezultatele cercetării științifice din toate domeniile în cuvinte care sunt accesibile tuturor. Există tot mai mulți oameni de știință, printre ei și teologi, care au înțeles că cultismul nu înseamnă știință autentică și că meritul lor este mai mare dacă reușesc să prezinte și să explice chestiuni complexe prin cuvinte simple. În vreme ce teologia academică trebuie să rămână o știință autentică și în dialog deschis, critic dacă este nevoie, cu alte științe, teologia populară se va orienta după conținutul teologiei academice. Orice discontinuitate prezintă un risc enorm pentru ambele forme de teologie. Dacă nu este sensibilă la provocările vremii și n-are deloc în vedere teologia populară, teologia academică riscă să devină suficientă sieși, super-elitistă, ne-ecclesială sau chiar anti-ecclesială; puțin relevantă pentru viața Bisericii și a societății. Deconectarea sau disprețul teologiei populare față de cea academică și autonomizarea ei pot duce la degradarea acesteia în pseudo-teologie, poate naște spiritualități neautentice, simpliste și superficiale. Am întâlnit în Africa Biserici extrem de problematice doctrinar și, prin urmare, spiritual, tocmai pentru că s-a dezvoltat o teologie populară deconectată de teologia academică. Dacă vom avea o teologie academică solidă, riscul degradării discursului teologic popular este mai mic.

În al doilea rând, pentru a asigura buna conexiune între cele două forme de teologie, ar fi ideal ca teologii academici să fie și primii care, pe lângă efortul de a „traduce” în limbaj accesibil rezultatele cercetării lor despre care am vorbit mai sus, să dea tonul în scrierea și dezvoltarea „teologiei populare”. Este o realitate în Biserica noastră faptul că formarea teologică și spirituală a clerului se află în primul rând în responsabilitatea teologiei academice, mai exact a Facultăților de teologie aflate în cadrul Universităților de stat. Cadrele didactice ale acestora, teologii – clerici sau laici – angajați în sectoarele teologice și de comunicare ale eparhiilor Bisericii noastre ar trebui să fie primii care să asigure conexiunea dintre teologia academică și cea populară. Există o nevoie enormă de a prezenta credincioșilor și lumii învățătura și spiritualitatea Bisericii, fără apelul nefericit la păcătosul limbaj de lemn, cu deschidere autentică față de lume, societate și nevoile sale. În aceste zile, am înțeles toți cu prisosință câte deservicii aduce Bisericii lipsa de comunicare și strategie, raportul stângaci-amatorial cu presa și incoerența în acțiunile pastoral-misionare. În cel mai autentic spirit patristic, aș dori să fac apel la comparația dintre teolog/preot și medic pentru a releva raportul dintre teologia academică și cea populară. Chiar dacă medicina ca știință investește enorm în cercetare și produce tomuri științifice în care se folosește un limbaj de specialitate, medicul însă îi va explica bolnavului în limbaj simplu cum anume i se propune vindecarea, la fel preotul/teolog este dator să cerceteze tainele lui Dumnezeu, să scrie tomuri de specialitate, dar să explice credinciosului în limbaj simplu lucruri despre mântuirea lui și despre cât mult bine ne face Dumnezeu nouă tuturor.

ECUMENICA

Abordarea ecumenică a Papei Francisc este diferită de cea a predecesorilor săi, inclusiv de cea a Papei Benedict al XVI-lea, a declarat Cardinalul Kurt Koch, Președintele Consiliului Pontifical pentru Promovarea Unității Creștine, la sfârșitul lunii august pentru portalul catolic de internet *katholisch.de*. În opinia Cardinalului Koch, Papa Francisc pune accent pe întărirea relațiilor ecumenice prin rugăciuni, activități și întâlniri comune. Motivul pentru această atitudine a papei este „viziunea realistă că doar dialogul teologic nu ne va duce mai departe”. Relațiile prietenești au fost o condiție esențială chiar pentru începutul discuțiilor chestiunilor teologice dificile. Papa a dorit o Biserică evanghelizatoare care să ducă mesajul evanghelic în lume și dorește „ca noi creștinii să facem împreună tot ceea ce poate fi făcut împreună”. Întrebat dacă ecumenismul are aceeași prioritate pentru actualul Papă așa cum a fost pentru predecesorii săi, Cardinalul Kurt Koch a răspuns: „Ecumenismul a fost cea mai înaltă prioritate pentru papa Francisc, așa cum a fost pentru toți papii de la Conciliul (Vatican II). Probabil cu Papa Francisc îl abordează cu un accent ușor diferit. El subliniază în mod continuu că noi nu putem aștepta până ce vom fi una (o Biserică). Trebuie să lucrăm împreună acum; trebuie să călătorim pe aceeași cale, să aducem aceeași mărturie. Acestea sunt prioritățile Papei Francisc”. Rugat să explice modul în care accentul ecumenic al Papei Francisc pare să se schimbe, Cardinalul Koch a răspuns: „Ceva se schimbă în sensul că se deschid noi căi pentru dialog, căi care până acum au fost închise, iar acest lucru este semnificativ”. Ca exemplu, Koch a vorbit despre faptul că dacă până acum penticostalii și evanghelicii au avut numeroase prejudecăți despre Biserica Catolică și papalitate, acestea au fost depășite prin întâlniri directe între liderii acestora și Papă. Acest lucru a fost descris de Cardinalul Koch drept „semnificativ” în condițiile în care penticostalismul a devenit a doua cea mai mare confesiune creștină.

Cardinalul Kurt Koch, de origine elvețiană, este Președintele Consiliului Pontifical pentru Promovarea Unității Creștine din anul 2010, când a fost numit în această funcție de Papa Benedict al XVI-lea, înlocuindu-l pe Cardinalul Walter Kasper, de origine germană. Papa Francisc l-a reconfirmat în această funcție la 19 februarie 2014.

Comitetul Reprezentanților Bisericilor Ortodoxe în Uniunea Europeană a emis un comunicat cu privire la criza refugiaților din Europa, la 23 septembrie a.c. Având ca motto textul biblic din Matei 23, 35, „Străin am fost și...”, comunicatul subliniază că prezenta criză a migranților din Europa este „un fenomen fără precedent în istoria europeană recentă”. „Confrunțați cu realitatea suferinței umane, ca discipoli ai lui Hristos, suntem chemați să ajutăm din toată inima la alinarea suferințelor victimelor nevinovate ale acestui conflict”. Această chemare este fundamentată pe textul din Matei 25, 35-36, precum și pe afirmația unui „filosof ortodox”, că „problema pâinii pentru mine este o problemă materială, însă problema pâinii pentru aproapele meu este o problemă spirituală”. Subliniind faptul că numărul mare de refugiați veniți în Europa ridică chestiuni de natură socială, culturală, religioasă, demografică și economică, comunicatul arată că noi, „ca și creștinii și europenii care punem în valoare demnitatea umană și dreptatea în lume, subliniem nevoia de solidaritate între state și cetățeni”. Totodată, este condamnată orice formă de xenofobie. „Europa a fost întotdeauna un loc primitiv pentru aceia care s-au aflat în suferință. Totuși, refugiații care caută un sălaș în Europa vor trebui să arate respect pentru valorile europene. Astăzi este mai clar ca oricând că drepturile omului sunt întotdeauna corelate cu responsabilități. Izolarea uneia de cealaltă este periculoasă în actuala situație. Amintind refugiaților că Europa nu înseamnă numai drepturi de cerut, ci și responsabilități de îndeplinit, acest fapt presupune același lucru spre a fi recunoscut de către Europa însăși”, se mai arată în comunicat.

Comitetul Reprezentanților Bisericilor Ortodoxe în Uniunea Europeană îi reunește pe reprezentanții Patriarhiei Ecumenice, ai Patriarhiei Moscovei, ai Bisericii Ortodoxe Române, ai Bisericii Ortodoxe Bulgare, ai Bisericii Ciprului și ai Bisericii Greciei pe lângă instituțiile europene de la Bruxelles.

Rubrică realizată de
Pr. Conf. Dr. Habil. Daniel BUDA

Un necrolog nemțesc al episcopului VASILE MOGA († 17 octombrie 1845)

Pe 17 octombrie se împlinesc o sută șaptezeci de ani de la trecerea la cele veșnice a primului episcop ortodox român al Transilvaniei din epoca modernă. Din nefericire, despre viața și păstoria sa nu se cunosc decât aspecte generale, deoarece, spre deosebire de urmașul său în scaunul arhieresc de la Sibiu, Sfântul Mitropolit Andrei Șaguna, Vasile Moga nu s-a bucurat decât de un interes infim din partea istoricilor români. De aceea, orice descoperire de noi surse arhivistice, istoriografice străine și din presa vremii despre viața și activitatea ierarhului este binevenită și necesară pentru a contribui la ilustrarea personalității acestui arhieru care s-a aflat timp de 34 de ani la cârma Eparhiei Ortodoxe a Ardealului.

Dat fiind faptul că anul acesta a fost declarat de Sfântul Sinod al Bisericii noastre „an comemorativ al marilor păstori de suflete din eparhii”, iar acum, în miez de toamnă, se împlinesc 170 de ani de când trupul său se odihnește la streașina Bisericii sibiene „Buna Vestire”, am considerat potrivită restituirea, în premieră, mediului cultural, istoriografic și eclesial românesc a necrologul ierarhului, publicat sub incidența anonimatului, probabil de un sas din Sibiu, în paginile „Ziarului ilustrat” (Illustrirte Zeitung) din Leipzig în nr. 140, din 7 martie 1846. Alături de textul care descrie pe scurt situația Bisericii Ortodoxe din Transilvania la moartea episcopului Moga, care oferă, totodată, câteva informații despre păstoria, moștenirea, testamentul și ceremonia de înmormântare a ierarhului, au fost publicate două xilogravuri, mai puțin sau chiar deloc cunoscute până acum, care suscită atenția, deoarece reprezintă portretul ierarhului, altul decât cel aflat în reședința mitropolitană din Sibiu, și ilustrează o scenă din procesiunea sa de înmormântare, anume îndreptarea cortegiului funerar dinspre strada principală Heltauergasse, astăzi Bălcescu, spre Cartierul Josefîn și Biserica „Buna Vestire”, cunoscută de către sibiieni și ca „Biserica din Groapă”, ctitorită de bogatul negustor Hagî Constantin Popp. Desfășurarea procesiunii funerare este surprinsă de artist în Piața Hermann, în direcția Porții Cislădiei, iar pe fundal se poate zări Cazarma Orașului, redenumită, după anul 1919, Cazarma Regimentului 90. În turnulețul acesteia, xilografeurul a imortalizat arătătoarele orologului care indică ora trecerii convoiuului: douăsprezece fără un sfert. De cealaltă parte, pe ruinele unor ziduri, ce reprezentau de fapt resturile Bastionului Porții Cislădiei, sunt ilustrați diferiți cetățeni ai orașului care privesc cu uimire cortegiul bisericesc atât de atipic pentru burgul din vremea lor. În centrul tabloului se desfășoară marea procesiune de înmormântare la care participă încolonați țărani, orășeni și clerici purtând sfeșnice, cădelnițe, prapori și cruci, în urma lor fiind purtat, într-o trăsură funerară trasă de patru cai, sicriul ierarhului.

Necrologul episcopului fusese precedat de o știre de dimensiunea unei fraze publicată pe prima pagină a nr. 126 din 29 noiembrie 1845 a „Ziarului Ilustrat” din Lipsca în rubrica „știrilor din țară”, care anunța moartea episcopului român de la Sibiu în felul următor: „În 29 octombrie s-a săvârșit din această viață la Sibiu, după o păstorie arhierescă de peste treizeci de ani, la vârsta venerabilă de 72 de ani, episcopul valahilor neuniți din Transilvania, Vasile Moga, și a afierosit 29.000 de florini unor fundații pioase și de binefacere. A fost înmormântat în data de 31 octombrie (conform calendarului nou, n.n.) în cadrul unei ceremonii săvârșite de clerul său însoțit de o mulțime de popor. Eparhia în fruntea căreia s-a aflat a fost reînființată în anul 1784 de împăratul Josif (al II-lea, n.n.), iar conducătorul ei este sufragane al mitropolitului din Carloviț, și cea mai înaltă autoritate bisericască a tuturor valahilor neuniți din țară. Acesta conduce eparhia împreună cu un consistoriu format din șapte membri, între care se numără și inspectorul superior al tuturor școlilor valaha” [Illustrirte Zeitung, nr. 126, Leipzig, 29. November 1845, p. 337].

Înainte de a reproduce necrologul episcopului, trebuie precizat că această gazetă ilustrată a apărut începând cu 1 iulie 1843 sub redacția lui Johann Jakob Weber din Leipzig. „Illustrirte Zeitung” a fost primul ziar ilustrat din spațiul german și s-a bucurat de o largă difuzare în toată Europa Central-Orientală. Gazeta ilustrată de la Lipsca

a fost modelul tuturor ziarelor germane de acest profil care, în pofida perioadei economice neprielnice în care a apărut s-a dovedit a fi o încercare îndrăznească încununată de un succes remarcabil. Provocarea editorului a constat în perfecționarea tehnicii xilogravurilor de lemn ilustrate, proces tipografic revoluționat ulterior prin întemeierea unui atelier xilografic în 1849. La șase luni de la apariția primului număr, tirajul număra 7500 de exemplare, trei ani mai târziu (1846) ridicându-se la 11.000 de exemplare. Autorul celor două xilogravuri amintite, portretul episcopului Vasile Moga și schița grafică a cortegiului funerar, este, conform semnăturii din colțul din dreapta jos al ambelor imagini, Theodor Glatz (1818-1871), pictor, desenator și fotograf născut la Viena și stabilit la Sibiu în 1843, între anii 1844 și 1854 fiind colaborator al „Ziarului Ilustrat”.

Vasile Moga, episcop al valahilor neuniți din Transilvania [„Basilius Moga, Bischof der nichtunirten Walachen in Siebenburgen”, în *Illustrirte Zeitung*, nr. 140, Leipzig, 7. März, 1845, p. 153].

„Populația valahă a întregului Mare Principat însuimează mai mult de jumătate din numărul tuturor locuitorilor acestuia, prin urmare peste un milion de suflete. Valahii se împart din punct de vedere religios în uniți și neuniți, aceștia din urmă numărând probabil 600.000 de suflete. Această segregare a Bisericii Greco-Orientale într-o Biserică Greco-Catolică datează din anul 1697 și este o operă a politicului. Nu fără greutate a fost formată această Biserică Catolică grecească în Transilvania. Aceasta a păstrat aproape toate dogmele inițiale ale Bisericii grecești, doar că acum îl recunoaște pe papă ca întâistător; preoții acesteia au voie să se căsătorească și să folosească limba vernaculară ca limbă liturgică. Unirea ar fi trebuit să consolideze mai strâns legăturile poporului valah sau mai degrabă pe preoții acestuia, care stăpânesc întru toate peste popor, prin Roma de Austria; de aceea trecerea preoților la Unire a fost însoțită de anumite avantaje, ba chiar recompense, iar pentru a o implementa, au fost folosite în acea vreme toate mijloacele, de care Biserica Romană se plânge acum în Rusia. Cea mai mare parte a poporului valah din Transilvania, care precum pretutindenea ține foarte mult la tradițiile vechi, s-a împotrivit însă cu fermitate să accepte această unire, chiar și formală, cu Biserica Catolică, și chiar în locuri unde preoții au trecut la unire, ca de exemplu în Hațeg, poporul a refuzat să îmbrățișeze unirea, iar din acest refuz s-a născut acum aproximativ 150 de ani Biserica valahilor neuniți din Transilvania, cu propriul cler și episcop. Imediat după trecerea episcopului Teofil II în anul 1697 la unire, preoții neuniți ai valahilor nu au mai avut episcop în Transilvania și au fost astfel nevoiți să apeleze pentru hirotonie la episcopii din Moldova și Valahia. Deoarece însă această legătură bisericască s-a dovedit a fi periculoasă din punct de vedere politic, prilejuind o

serie de tulburări, mai târziu aceștia au fost subordonați jurisdicțional episcopului grec de la Buda.

Împăratul Josif al II-lea a restabilit Episcopia greco-neunită în anul 1784, iar dieta din 1791 i-a reglementat situația. Din acel moment, episcopul valahilor neuniți este ales de un sinod constituit din 41 de arhidiaconi și 41 de protopopi – protopresbiteri și decani – în prezența unui comisar imperial, împăratului fiindu-i propuse trei persoane corespunzătoare, dintre care este numit cel ce primește recomandările cele mai bune din partea guvernului. Episcopul își are reședința în Sibiu și are un venit anual de 4000 de fl[orini], monedă convențională, la care se adaugă taxele de hirotonie nu puțin însemnate pe care le primește din partea clerului neunit al Transilvaniei. Acesta este superiorul tuturor bisericilor acestui rit din Transilvania și e sufragane al mitropolitului de la Carloviț. În administrație este ajutat de un consistoriu ales de el însuși, care-i acordă asistență în gestionarea chestiunilor spirituale. Pentru instituțiile de formare a viitorilor preoți și pentru cele școlare normale nu s-au făcut încă multe lucruri, cu excepția Brașovului, unde învățatul și nerămasul în urma timpului protopop Ioan Popasu și-a câștigat merite mari în educația conaționalilor și coreligionarilor săi și trebuie să fie neapărat amintit, deoarece este o podoabă rară a clerului valah. Din moment ce este dator respectivelor episcop să vegheze asupra sistemului școlar și a formării mai bune a clerului, iar răposatul în timpul celor 37 de ani ai episcopatului său a rămas în urma cerințelor vremii, de asemenea nefiind întotdeauna sfătuit în cel mai fericit mod în ceea ce privește ocuparea posturilor parohiale din țară, astfel că și în această privință succesul său va avea mult de recuperat, deoarece doar printr-un cler mirean cult și prin școală poate fi îmbunătățită situația politică și bisericască a acestui popor dezordonat, dar foarte receptiv. Din scurta prezentare a situației bisericesti a valahilor se observă că poziția unui bărbat care stăpânește prin influența sa duhovnicească spiritul și etosul unei populații de peste o jumătate de milion de persoane, este una foarte importantă, și, că unul ca acesta, dacă dorește să-și împlinească misiunea sa evanghelică, trebuie să fie un bărbat înțelegător și înțelept, având un devotament credincios față de dinastia actuală — pentru că încă nu a fost uitată mânia, care a fost suscitată în popor de prea zeloasele încercări de unire ale iezuiților, nici nu au fost stinse prea dese revigorări de simpatie față de țările vecine și direcția de apel spre superiorul bisericii din St. Petersburg, chestiuni care trebuie avute în vedere de întâistătorul unui popor atât de ușor iritabil și needucat. Așadar de alegerea unui episcop potrivit nu depinde niciun popor atât de mult ca valahii neuniți ardeleni și, în principiu, această alegere nu ar trebui să fie greu de luat, din moment ce chiar în rândurile clerului superior nu se întâlnește o educație mai înaltă decât la puțini indivizi. Totuși, în această privință realitățile actuale arată mai bine decât acum 35 de ani, când cel mai instruit cleric nu putea dovedi că stăpânește cunoștințe filosofice și chiar teologice de bază, iar această comoară nu a putut fi găsită la cei mai înalți prelați, ci la un sărac capelan de țară.

Festivitatea de înmormântare a episcopului defunct a fost una extrem de fastuoasă, ceea ce constituie de fapt o particularitate a Bisericii grecești. O mulțime de clerici îmbrăcați în veșminte de mătase, cusute bogat cu broderii de argint și aur, trei preoți purtând însemnele episcopale: crucea, mitra și o evanghelie mare, mulți membri ai sfatului bătrânilor din împrejurimi, îmbrăcați în port valah, ducând prapori, iar elevii cu învățătorii lor s-au mișcat într-un cortegi bine organizat, la care i s-a adăugat, după cum este și firesc, un omagiu pe măsura demnității adormitului și din partea autorităților. În ilustrație, cortegiul este surprins în momentul deplasării sale pe lângă cazarma militară spre cartierul iozefîn, și nu a fost cu puțință să sublinieze decât partea caracteristică a acestuia. Portretul episcopului este redat întru totul cu fidelitate, acesta fiind îmbrăcat cu bogatele veșminte arhieresti, împodobit cu omoforul și mitra arhierescă pusă deoparte.”

Dr. Mircea-Gheorghe ABRUDAN

Spre o „instituție a profesorului” în universitățile românești

Devălmășia societății românești actuale nu putea să nu atingă și universitățile. Statistici publicate anual, realizate de instituții internaționale prestigioase, conform unor criterii relevante care atestă calitatea cercetării științifice, dar și a educației, evidențiază faptul că nicio universitate românească nu este situată între primele 500 la nivel mondial. Cauzele acestei stări de fapt sunt plasabile într-un spectru larg, de la subfinanțarea cronică, până la lipsa unei culturi academice adecvate. În acest articol pornesc de la faptul că pentru o dezvoltare sănătoasă a unei universități, profesorul trebuie să constituie „motorul” acesteia. El ar trebui să fie un lider care să coaguleze și să formeze valori profesionale în jurul său. Știm cu toții că realitatea nu prea stă așa la noi. Din păcate, s-au cocoțat în astfel de poziții o serie de neaveniți, pe lângă cei merituosi. Cauzele sunt, din nou, multiple. Concursurile pe post s-au desfășurat și se desfășoară, în majoritatea cazurilor, cu un singur candidat. De multe ori, membrii comisiilor de concurs sunt practic numiți de candidat și aprobați în mod automat de forurile de conducere etc. (Ar fi interesant de aflat procentajul mediu de reușită la aceste concursuri în ultimii ani, eventual pe domenii. Îl anticipez ca fiind unul stupefiant de mare. Analog pentru rata de succes a tezelor de doctorat). Asemenea realități conduc în mod evident la degradarea accentuată a axiologiei academice – și așa precare – în România de azi. Este imperios necesară instaurarea unei axiologii academice pe un fundament solid, obiectiv și relevant, în care doar meritele profesionale să conteze. La baza acesteia ar trebui să stea, în primul rând, contribuțiile științifice fertile, recunoscute și apreciate în literatura de specialitate de top la nivel mondial.

În particular, în actualul context este posibilă o creștere a inflației de profesori și de conferențieri universitari în România, datorată relaxării standardelor minimale impuse de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (CNATDCU) comparativ cu cele precedente și, mai ales, datorită faptului că dosarele de concurs nu mai sunt verificate de comisiile acestui consiliu. Așadar, în ciuda denumirii sale, acest consiliu nu mai confirmă/infirmă titlurile de profesor și de conferențiar acordate de către o universitate (Se poate contra-argumenta prin faptul că în multe țări cu tradiție academică, acordarea acestor titluri ține exclusiv de universitate, nicidecum de organisme de nivel național, respectându-se astfel autonomia universitară etc. Este adevărat, dar realitatea ultimilor ani a arătat că verificările CNATDCU au invalidat candidații declarați reușiți de către universități, ceea ce cred că justifică utilitatea implicării, în continuare, a acestui filtru, cu toate imperfecțiunile sale, până la o maturizare mai accentuată a universităților). În consecință, fără măsuri interne riguroase și ferme aplicate în universitățile românești, riscăm să devalorizăm și mai mult titlul de profesor universitar, cu urmări nefaste legate de confuzia valorilor în societatea românească, dar și de natură financiară. Astfel, cred că este important ca universitățile să-și dezvolte metodologiile proprii, complementare standardelor minimale la nivel național, cu ajutorul cărora să cuantifice aportul candidaților la dezvoltarea domeniului specific, fertilitatea științifică a acestora, dar și contribuția lor efectivă la formarea de tineri cercetători, precum și în procesul didactic. Este esențială pentru sănătatea universităților românești creșterea exigenței în concursurile de titularizare. Concurența ar trebui să fie reală, iar transparența, deplină. Validarea acestor concursuri de titularizare ar trebui să trezească un viu interes în forurile universitare aferente (cine sunt candidații, ce isprăvi profesionale remarcabile au la activ, unde au studiat etc.). Atragerea unor tineri doctori formați în alte universități este foarte importantă și ar urma să ferească universitățile noastre de o „endogamie academică”, evident păguboasă. Unele universități de „primă divizie națională” au făcut deja pași importanți în acest sens. Mă tem însă că la nivelul unor universități românești, criteriile de auto-organizare internă, menite să selecteze candidați cu adevărat meritorii pentru asemenea posturi, nu funcționează pe deplin din varii motive (incompetență, „colegialitate” prost înțeleasă, lene, protestele candidaților etc.). O analiză profundă a unor asemenea aspecte negative a fost făcută de domnul acad. Solomon Marcus, nu doar un creator de cultură,

dar și o conștiință vie, lucidă și competentă a societății românești, în articolul său intitulat „Neînțelegere, confuzie și derută în politica cercetării”, publicat pe platforma contributors.ro (mai 2013) și disponibil la adresa de internet <http://www.contributors.ro/cultura/acad-solomon-marcus-neintelegere-confuzie-si-deruta-in-politica-cercetarii/>.

Revenind la problema degradării instituționale a titlului de profesor universitar, o altă posibilă măsură ar consta în impunerea obținerii abilitării (posibilității de a conduce doctorat) ca o condiție *sine qua non* pentru accesarea la o asemenea poziție. Spre exemplu, așa se procedează în Germania. În particular, la noi, condițiile de abilitare sunt încă unele elitiste din punct de vedere științific, superioare standardelor pentru profesor. Printr-o asemenea măsură, discutată deja în unele medii universitare românești, s-ar putea asigura în timp constituirea unei clase de tineri profesori de certă valoare, care vor avea poate capacitatea de a duce universitatea spre o performanță academică reală, înscrisă în paradigma științifică universală. O asemenea reglementare ar putea ambiționa universitarii și cercetătorii competitivi în obținerea abilitării, fapt benefic pentru universități, care au nevoie de conducători de doctorat tineri și capabili. Actualmente mulți universitari își zic: „abilitarea se obține greu momentan, iar din punct de vedere material nu aș câștiga nimic prin asta; în schimb, pot ajunge profesor universitar mai ușor, iar salariul îmi va crește!” A fi profesor universitar fără dreptul de a conduce doctorat este de neînțeles în orice țară civilizată.

Unii ar putea obiecta că în trecut criteriile de accedere la gradele de profesor/conferențiar universitar au fost mai puțin exigente decât cele actuale, în multe domenii, fapt care a condus deja la o inflație de astfel de titluri. Este adevărat. Dar oare nu merită să intrăm în normalitate, măcar acum? Continuarea procesului inflaționist ar fi una benefică? *Cui prodest?* Poate că ar merita luată în considerare o re-evaluare generală a tuturor celor care ocupă aceste posturi, în măsura în care un asemenea proces ar fi posibil din punct de vedere legal. Iar dacă nu ar fi posibil, legislația ar putea fi schimbată, astfel încât să fie posibil. Întrebarea este dacă există o masă critică în rândul comunității academice, care să dorească o asemenea schimbare a „canonului” actual. Nu cunosc răspunsul, dar fără unul pozitiv, o astfel de re-evaluare ar fi delicată.

Ce ar trebui să fie, în fond, un profesor universitar? Un posibil răspuns ar putea fi următorul: un intelectual autentic, un creator (inclusiv de școală), un om cu operă validată internațional, recunoscută în operele altor creatori de valoare și, pe această bază, un glas autorizat al cetății, al societății în ansamblul ei. Profesorul universitar ar trebui să fie un cercetător liber în spirit, capabil să gândească independent, nesupus niciunei constrângeri subsidiare de natură administrativă, politică etc. În trecut, titlul de profesor universitar a fost perceput și în societatea românească – pe bună dreptate – ca fiind unul de elită. Dacă pe vremuri, profesorul universitar era întruchipat de personalități științifice sau/și culturale, precum N. Iorga și V. Pârvan, Gh. Țițeica, D. Barbilian și Gr.C. Moisil (recunoscut inclusiv ca pionier al științei calculatoarelor, la nivel mondial), Remus Răduț, Tudor Tănăsescu (ultimii doi, mari ingineri ai electricității și electronicii), G. Călinescu, L. Blaga și T. Vianu etc., azi care ne mai sunt oare universitari autentici? Uneori mi-am întrebant studenții dacă pot da exemple de români (dar și de străini) de anvergură internațională în știința calculatoarelor (domeniul în care activez) – posibile modele profesionale pentru ei –, dar rareori am primit vreun răspuns. Aproape nimănui nu pare să-i pese de o justă ierarhizare a valorilor intelectuale într-un anumit domeniu; în schimb, sunt cunoscuți opiniei publice, prin *mass-media*, unii universitari pricepuți la toate, uneori făcuți la comandă politică sau în baza unui sistem de corupție generalizată, care diluează și mai mult prestigiul profesiei printr-o logică precară, incultură, exprimări agramate etc. Trebuie să se știe însă că, în ciuda anormalităților de tot felul, în România activează (încă) relativ mulți universitari de performanță, onești, care lucrează practic într-un anonim deplin, dar fertil din punct de vedere al rezultatelor științifice.

Profesorul universitar ar trebui să devină și la noi, așa cum este în toată lumea civilizată, o instituție analoagă

„institutului” din universitățile germane ori a *research group*-ului din cele americane și britanice. Formal spus: profesorul universitar nu ar trebui să însemne doar un grad didactic, ci și o funcție. Modele există, nu trebuie inventate. Această instituție ar urma să fie constituită, ca în țările amintite, dintr-un grup autonom (din punct de vedere științific) de universitari: câțiva doctori, doctoranzi și masteranzi, uniți benevol, prin preocupări științifice și didactice comune. Doctorii ar lucra pentru a-și consolida poziția profesională și pentru a accede apoi la posturi superioare, în universități sau în industrie. Doctoranzii și masteranzii, motivați și ei, ar trebui să constituie baza unui asemenea grup, desfășurând atât activități științifice, cât și didactice. Profesorul este responsabil în a propune teme majore de cercetare, care să constituie provocări științifice de interes, finanțabile prin organismele guvernamentale, dar și prin cele private, pentru că finanțarea unui asemenea grup ar trebui să se facă preponderent din granturi și contracte de cercetare câștigate în urma unor competiții. Instituția profesorului ar trebui să fie „inima” activităților științifice și didactice într-un anumit subdomeniu de studiu, înlocuind, din acest punct de vedere, departamentul, deseori supra-dimensionat, eterogen și divergent în preocupările profesionale. Aici, în aceste grupuri vii, ar trebui să se întâmple miracolul creației științifice și tehnice, nicidecum în structuri birocratice greoaie.

Asemenea aspecte și multe altele sunt relativ bine cunoscute în mediile universitare românești, existând și studii serioase în acest sens, care fac o radiografie utilă a deficiențelor sistemului universitar actual. Problema care se pune este: de ce nu apar și reacții de contracarare, pe măsură? Opinia subsemnatului este că în principal datorită dezordinilor din fiecare dintre noi, provocate de presiunea unei societăți tot mai haotice, mai agresive, mai lipsite de simțul măsurii și de sens axiologic. În particular pentru sistemul academic, lipsa unei auto-structurări eficiente se datorează și disoluției autorității în domeniul managementului academic, ca de altfel în întreaga societate românească, care pare a fi una de tip holografic. Din păcate, aici problema este mai delicată, pentru că o condiție necesară (nu și suficientă!) pentru a avea autoritate în calitate de conducător în sistemul academic, populat (și) de intelectuali autentici, este aceea de a avea o statură profesională înaltă și una morală pe măsură. Fără autoritate, în sensul de mai sus, nu se pot lua măsuri eficiente în vederea stopării disoluției actuale. Crearea unui cadru legislativ adecvat, care să conducă spre asemenea transformări de substanță, ar fi utilă.

O universitate devine de prestigiu atunci când ea a produs cunoaștere la un nivel major, recunoscută și folosită pe plan mondial. Această cunoaștere nu o vor produce organismele administrative (dar pot să-i creeze condițiile de apariție!), ci doar câțiva oameni de talent și de vocație (dar și „musai” norocoși!), pe o perioadă îndelungată de timp (tradiția). Aceștia nu pot să apară în lipsa unui context academic favorabil. Cred că rolul „instituției profesorului” ar putea fi esențial în acest proces de dezvoltare. Această instituție, încadrată administrativ în actualul departament, ar trebui legiferată și reglementată. În contrapondere, rolul managementului universitar este acela de a ajuta eficient (și discret!) valorile universității. Activitatea oricărui manager universitar, indiferent de nivel, ar trebui reglementată printr-un contract de management cu îndatorințe precise, cuantificabile, care să-l responsabilizeze și legal, nu doar moral. Deși important, nu managementul trebuie să fie în prim plan, ci aceia care produc efectiv știință și cultură (altminteri, ar fi ca la un joc de fotbal cu arbitri vedete, dar cu jucători anonimi). Însă, repet, organele administrative și cele de conducere ar putea crea cadrul propice pentru asemenea dezvoltări semnificative. O universitate de prestigiu, situată într-o universalitate autentică, se clădește în cel puțin 150 de ani. Dar putem și trebuie să facem efortul de a plasa evoluția sistemului universitar românesc în direcția cea bună. Altfel, acesta nu va contribui niciodată, pe deplin și cu adevărat, la „onoarea spiritului uman”.

Prof. Univ. Dr. Lucian N. VINȚAN
Facultatea de Inginerie, Univ. „Lucian Blaga”, Sibiu

• AGENDA PASTORALĂ •

P.S. ILARION FĂGĂRĂȘANUL, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului

4 septembrie – a primit la Mănăstirea Brâncoveanu – Sâmbăta de Sus vizita unui grup de tineri din Iordania, însoțiți de Preasfințitul Qais Sadiq, Episcop de Erzurum.

5 septembrie – Preasfințitul Ilarion Făgărășanul a participat la procesiunea închinată Maicii Domnului din Municipiul Brașov.

6 septembrie – a săvârșit Sfânta Liturghie la Mănăstirea Brâncoveanu, iar după Slujba Vecerniei a participat la deschiderea Întrunirii Preoteselor din Protopopiatele Făgărăș I și II.

8 septembrie – a slujit împreună cu Înaltpreasfințitul Laurențiu la Schitul Bazna unde a fost sfințită biserica mare a schitului.

10 septembrie – a participat alături de IPS Laurențiu la deschiderea lucrărilor Simpozionului Național „Sfinți, Eroi, Martiri”, desfășurat la Mănăstirea Brâncoveanu în perioada 10-13 septembrie.

13 septembrie – a slujit în parohia Galați-Făgărăș alături de Protopopul Marcel Dobra, Parohul Cornel Ursu și Părintele Claudiu Păun.

14 septembrie – în ziua prăznuirii *Înălțării Sfintei Cruci*, a liturghisit la Mănăstirea Prislop – Hunedoara, alături de: Preasfințitul Andrei, Episcopul Covasnei și Harghitei, Preasfințitul Petroniu, Episcopul Sălajului, Preasfințitul Gurie, Episcopul Devei și Hunedoarei, și Preasfințitul Daniil, Episcopul Daciei Felix.

20 septembrie – a săvârșit slujba Sfintei Liturghii în parohia Cristian I, județul Sibiu, hirotonind întru diacon pe teologul Ioan-Remus Răsvan.

27 septembrie – a slujit în Parohia Hamba, Protopopiatul Sibiu, hirotonind întru diacon pe tânărul Bogdan Grama, iar întru preot pe diaconul Ioan-Remus Răsvan, care a și fost instalat preot pe seama parohiei „Sfântul Nicolae” – Hamba. În seara aceleiași zile, a oficiat slujba

parastasului în Biserica „Sfinții Împărați Constantin și Elena” – Sibiu, pentru Părintele Aurel Răduleț, de la a cărui trecere la cele veșnice s-au împlinit 6 ani.

Adrian NAE

Dumnezeu și problema răului (VI)

[...] c) De ce credincioșii diverselor religii trebuie să cunoască prin delegație, să accepte mărturia unei alte persoane care poate fi suspectată de subiectivitate sau chiar de boală psihică?

– De ce nu oferă Dumnezeu omului libertatea de a-l refuza, de a-i întoarce spatele, fără a fi pedepsit? Nu avem de-a face în acest caz cu o dictatură ontologică?

– De ce ne-a înzestrat Dumnezeu cu o libertate pe care știa că o vom folosi în detrimentul nostru?

– În calitatea lui de ispititor, calomniator, demonul este agentul răului pe pământ. În acest caz, apare o întrebare legitimă: De ce asmută Dumnezeu pe noi dulăii neantului? În cartea lui Iov, Satana, deși căzut, apare din nou alături de Dumnezeu în cer, cei doi parteneri pariind pe capul dreptului Iov. Care sunt clauzele acestui contract metafizic? Unde este demarcația dintre demonic și divin? Care este ontologia demonului? Hegel afirmă că *ființa pură este totuna cu neantul pur*. Cum evităm aplicarea conceptului de *coincidentia oppositorum* la nivelul acestui parteneriat, ținând cont de evidențele lui logice și matematice, dar și de prezența răului în istorie?

– Teologia nu spune nimic despre regimul ontologic al divinității. Nu știm dacă Dumnezeu are formă, corp, suflet; nu știm dacă vorbește sau tace, dacă gândește, dacă regretă, dacă mănâncă, dacă se odihnește, dacă se enervează, dacă se plictisește, dacă se îmbolnăvește etc. Cum putem accepta și iubi un Dumnezeu pe care nu-l cunoaștem?

– De ce a lăsat Dumnezeu această junglă cosmică în care tot se mănâncă pe tot? Cum se împacă iubirea, bunătatea și mila lui Dumnezeu cu dictatura dinților, lanțul trofic cu providența?

– Concepția ponerologică augustiniană se bazează pe ideea că răul nu putea exista fără bine, ceea ce înseamnă că binele însuși este cauza răului. Dar cum e posibil ca un lucru bun să fie cauza răului? Nu cumva avem de-a face cu lucruri exclusiv rele? Nu este oare răul cauza răului? Pe de altă parte, dacă Dumnezeu este cauza binelui, iar binele este cauza răului, rezultă cu necesitate că Dumnezeu este autorul răului. Cum putem evita teologic această concluzie logică?

– Suntem cu toții de acord că binele și răul au diverse grade de actualizare istorică. Avem nu numai mai binele, ci și mai răul sau foarte răul. Vorbim, așadar, de un bine absolut și de un rău absolut. Cine e atunci în spatele acestui absolut?

– Răul este fără îndoială o realitate. Dacă tot ce există în această lume este creat de către Dumnezeu, cine este creatorul răului?

– Se spune că răul nu are natură proprie, ci este o lipsă a binelui. În acest caz, cum poate ceva care nu există să corupă binele?

– Augustin spune că răul nu există decât în bine. În această situație, nu este oare orice bine suspect, nu conține în structura lui germenii neantului?

– Din cauza lui Hitler și lui Stalin, în al Doilea Război Mondial au murit câteva zeci de milioane de oameni. Nu era mai logic, mai uman, mai dumnezeiesc, mai etic, mai elegant pentru Dumnezeu și pentru lume să împiedice libertatea celor doi psihopați decât să le-o menajeze cu prețul morții atâtor oameni nevinovați?

– Nu putem nega răul, devreme ce efectele lui se văd la tot pasul. A spune că răul este absența binelui e ca și cum ai spune că boala canceroasă e absența sănătății. E adevărat, avem aici o privație, dar și o antiviata, o stare, o decizie divină, o violentare, un abis. Dumnezeu n-a făcut numai lucruri în act, ci și existențe potențiale care se activează prin noi. De ce a creat Dumnezeu o ființă capabilă să facă răul? De ce n-am fost creați să alegem mai degrabă între bine și bine sau între un bine mai mic și un bine mai mare? Există o asimetrie la nivelul raportării ființei umane la Dumnezeu: omul nu poate deveni Dumnezeu după ființă indiferent cât s-ar strădui, ci numai după har, după energiile necreate. Dacă omului nu-i este permis să depășească limita ontologică de mai sus, de ce este lăsat, de ce i s-a dat posibilitatea să gliseze în abisul amartanic până la pierderea identității umane și contopirea cu demonul?

10. CONCLUZII

Spre deosebire de filosofie care tematizează numai caracterul de substanță al divinității, teologia surprinde și calitatea sa de subiect, lucru evidențiat de Pascal prin distincția între Dumnezeu filosofilor și Dumnezeu patriarhilor biblici.

Dumnezeul filosofiei este o entitate abstractă supracategorială, un spectru deductiv, în timp ce Dumnezeu religioilor în speță cel creștin, este un zeu personal hierofanic concret. [Vezi Vasile Chira, *Dominantele gândirii cioraniene*, p. 67]

În raport cu Dumnezeu, ființa se află într-o situație paradoxală. Deși fiecare dintre noi îi simțim prezența cel puțin o dată în decursul vieții, fie că e vorba de contemplarea naturii, de confruntarea cu limita, de o mare bucurie sau de o mare amenințare, de infinitul iubirii sau de abisul morții, nu-i putem demonstra nemijlocit existența. Oricine-L cunoaște și-L iubește cu adevărat pe Dumnezeu resimte acut tristețea acestei imposibilități. Unii filosofi și oameni de știință iau în calcul și posibilitatea ca Dumnezeu, dincolo de diversele relatări mitice sau accese revelaționale, să fie o entitate energetică, microfizică, o particulă ultimă, responsabilă de ordonarea prezentei coerențe cosmice. În acest context, toate actele noastre de adorare, venerare, toate devoțiunile și rugile, tot cultul, toate ritualurile religiilor ar avea cel mult valoare culturală, etnologică sau psihoterapeutică. La ce bun să tragi clopotele, să bați toaca sau să aprinzi lumânări unui quarci sau bosson? ar conchide adepții unor astfel de ipoteze.

Să vezi combustia răului în istorie, rugul, Inchiziția, holocaustul, gulagurile, terorismele, miliardele de ființe nevinovate ucise în războaie, în răscoale și revoluții, sutele de milioane de oameni răpuși de ciumă, lepră, holeră, sifilis, hepatită, gripă, tuberculoză, SIDA, cancer și infarct și să negi existența răului, afirmând că este o absență a binelui, nu e un lucru simplu nici din punct de vedere logic, nici afectiv, nici teologic, nici filosofic. Ca să oferi un răspuns onorabil la problema răului, ar trebui să fii Dumnezeu!

Paradoxal, dinamica răului alimentează nu numai gândirea ateistă, ci și entuziasmele religioase. În fața ireversibilului (catastrofe naturale, boli, accidente etc.), atei neagă din cauza revoltei, iar credincioșii se apropie de Dumnezeu de frică. De fapt, nu există nici creștini, nici atei, decât oameni nesiguri. Credinciosul crede că există Dumnezeu, iar ateul crede că nu există. Credincioșii n-ar trebui să creadă în Dumnezeu, ci să știe că există, ceea ce nu e tocmai ușor, iar atei autentici ar trebui nu să creadă că nu există, ci să știe că nu există, ceea ce este imposibil.

Credința autentică și ateismul autentic, dacă putem vorbi de așa ceva, presupun angajament cultural și spiritual, zeci de ani de lecturi filosofice, teologice, literare și științifice, sensibilitate metafizică, sinceritate, inteligență cognitivă și afectivă. Metafizica și teologia sunt științe, nu povești lacrimogene pentru creduli și ignoranți. Angajamentul religios nu înseamnă numai adorare, prosternare, cult și ritual mecanic, rutinat. Infinitul nu are nevoie numai de astfel de acte din partea noastră. Dumnezeu ne vrea vii, autentici, sinceri, întrebători, scrupuloși cu El, cu noi și cu lumea în care trăim. De altfel, în condițiile crizelor economice și politice actuale, a relativismelor, hedonismelor, nihilismelor, mercantilismelor și extremismelor religioase n-ar trebui să cântăm atât de mult, ci mai degrabă să strigăm la Dumnezeu să intervină în istorie.

O explicație coerentă a dilemei legată de ontologia unui infinit personal și proniator, dar și de disonanțele ontologice, incompatibile cu o astfel de entitate transcendentă, ar putea veni din partea logicii lupasciene a terțului inclus (există un al treilea termen T care este totodată A și non-A) și a teoriei nivelurilor de realitate (ansamblul de sisteme invariante la acțiunea unui număr de legi generale), susținute de fizicianul și filosoful Basarab Nicolescu, fondatorul și promotorul metodologiei transdisciplinare. Fără un *trans* care să ne proiecteze dincolo de subiectivismul pluralismelor religioase, riscăm să rămânem eterni provinciali nu numai față de Dumnezeu, ci și față de noi înșine.

Lector Dr. Vasile CHIRA

• TELEGRAFUL EVENIMENT •

Deschiderea anului universitar la Sibiu**Festivitate la Academia Militară**

În aceeași zi, IPS Mitropolit Laurențiu a participat la festivitatea de deschidere a noului an universitar la Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu” din Sibiu, unde a oficiat o slujbă religioasă și a transmis militarilor un mesaj de felicitare și binecuvântare.

Programul festivității a cuprins și transmiterea unor mesaje din partea secretarului de stat pentru politica de apărare și planificare din cadrul Ministerului Apărării Naționale, Valeriu Nicuț, a prefectului județului Sibiu, Ovidiu Sitterli, a reprezentanților Consiliului Județean și ai Primăriei Sibiu, precum și a rectorului academiei, generalul Ghiță Bârsan.

„Meseria pe care ați ales s-o urmați este una nobilă, plină de satisfacții, dar și de sacrificii, care poate fi exercitată

rude. Oaspeții de seamă ai evenimentului din acest an de la Sibiu au fost ministrul Educației și Cercetării Științifice, Mihai Sorin Câmpeanu și ministrul Apărării Naționale, Mircea Dușa, șeful Statului Major al Forțelor Terestre, general-maior Dumitru Scarlat, alături de parlamentari, secretari de stat, precum și rectori de la alte universități din țară. Alături de oaspeții și de cei doi rectori, prof. univ. dr. Ioan Bondrea și general prof. univ. dr. Ghiță Bârsan, au fost prezenți în Piața Mare prefectul Ovidiu Sitterli, președintele Consiliului Județean, Ioan Cindrea, primarul interimar al orașului, Astrid Fodor, și președintele senatului Universității „Lucian Blaga”, prof. univ. dr. Constantin Oprean.

În debutul festivității, studenții de la Departamentul de Artă Teatrală al Facultății de Litere și Artă din cadrul Universității „Lucian Blaga” au oferit un scurt spectacol pe scena din Piața Mare. De altfel, din acest an vor începe și

La Catedrala mitropolitană din cetatea transilvană a fost oficiată astăzi, 1 octombrie, Sfânta Liturghie prin care s-a marcat începerea noului an universitar la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Sfântul Andrei Șaguna” din Sibiu. La slujba religioasă a fost prezent și Înaltpreasfințitul Laurențiu, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului.

Sfânta Liturghie a fost oficiată de un sobor de preoți și diaconi condus de decanul facultății sibiene, pr. prof. univ. dr. Aurel Pavel, și format din cadre didactice de la vechea academie șaguniană. Studenții teologi au participat în număr mare la Sfânta Liturghie, alături de părinți și rude, iar corul studențesc condus de pr. lect. univ. dr. Sorin Dobre a dat răspunsurile liturgice. Chiar dacă la toate facultățile Universității „Lucian Blaga” din Sibiu cursurile au început încă de luni, 28 septembrie, data de 1 octombrie a rămas ca ziua festivă de deschidere a noului an universitar. Studenții s-au rugat alături de cadrele didactice pentru a primi binecuvântare cerească și ajutor de la Dumnezeu pe tot parcursul noului an universitar, astfel încât la final să fie mulțumiți de rezultatele obținute.

Alături de cadrele didactice și studenții teologi, la slujba religioasă au fost prezenți și numeroși oaspeți, amintindu-i aici pe rectorul Universității „Lucian Blaga”, prof. univ. dr. Ioan Bondrea, și pe rectorul Academiei Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu” din Sibiu, generalul prof. univ. dr. Ghiță Bârsan.

Cuvântul de învățătură de la Sfânta Liturghie a fost rostit de arhid. prof. univ. dr. Ioan I. Ică Jr., care a tâlcuit Evanghelia citită în cadrul slujbei religioase, a chemării la apostolat.

La finalul Sfintei Liturghii, IPS Mitropolit Laurențiu le-a urat studenților bun-venit în prestigioasa academie teologică de la Sibiu, locul unde au posibilitatea să-și desăvârșească pregătirea academică, să se pregătească duhovnicește pentru intrarea în cler și să devină modele pentru comunitățile unde viețuiesc.

Rectorul universității sibiene, prof. univ. dr. Ioan Bondrea, a transmis un mesaj de felicitare studenților și cadrelor didactice de la Facultatea de Teologie Ortodoxă și a subliniat, în cuvântul său, rolul aparte al instituției de învățământ în mediul academic și cultural din cetatea transilvană.

Anul acesta, aproximativ 116 studenți urmează cursurile de licență în anul I la secțiile Facultății de Teologie Ortodoxă, iar la cele trei secții de Masterat sunt peste aproximativ 70 de studenți care încep acum a doua etapă a studiului universitar. La cursurile de doctorat, anul acesta au fost admiși peste 15 candidați la locuri bugetate și cu taxă.

doar dacă veți dobândi o temeinică pregătire profesională. Pentru realizarea acestor deziderate, instructorii militari și cadrele didactice vor pune accentul pe asigurarea calității la toate disciplinele și vor fi adevărate modele pentru dumneavoastră”, a spus rectorul academiei militare.

Un mesaj a fost transmis și din partea studenților din anul I, iar la final a avut loc o paradă militară.

IPS Laurentiu a participat la festivitatea deschiderii anului universitar, in Piata Mare

Universitatea „Lucian Blaga” și Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu” au organizat și în acest an, la 1 octombrie, o festivitate comună prin care s-a marcat deschiderea noului an universitar. La ceremonia din Piața Mare a participat și Înaltpreasfințitul Laurențiu, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului.

Deja tradiție la Sibiu, festivitatea din Piața Mare a adunat mii de studenți de la ambele instituții de învățământ superior din cetatea transilvană, cadre didactice, părinți și

cursuri doctorale în teatru și artele spectacolului în cadrul facultății amintite, anunțul fiind făcut chiar de ministrul educației, Mihai Sorin Câmpeanu. După primul moment artistic al ceremoniei și după intonarea imnului național, au luat cuvântul mai apoi cei doi rectori ai universităților sibiene, care au mulțumit celor peste 5000 de boboci înscriși la cursurile celor două instituții de prestigiu, dar și celorlalți studenți aflați în curs de pregătire academică.

În cuvântul de binecuvântare, IPS Mitropolit Laurențiu i-a îndemnat pe tinerii studenți să folosească acești ani de studiu cu multă responsabilitate, pentru ca la finalul ciclului academic să culeagă roadele muncii lor.

Mesaje au transmis și oaspeții evenimentului, iar doi reprezentanți ai studenților din anul I de la ambele universități au transmis mesaje de mulțumire pentru cadrele didactice și de încurajare pentru colegi. Nu în ultimul rând, studenții militari ai Academiei Forțelor Terestre împreună cu fanfara Garnizoanei Sibiu au oferit mai apoi un moment artistic, intonând pentru prima dată imnul compus special pentru cei care se pregătesc să devină ofițeri.

Ștefan MĂRCULEȚ

REDACTOR-ȘEF:

Î.P.S. Dr. LAURENȚIU STREZA

COLEGIUL DE REDACȚIE

Senior-editori: Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu; Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan. **Secretar de redacție:** Dr. Emanuel Tăvală. **Membri:** Pr. Conf. Dr. Constantin Necula, Diac. Dr. Ștefan L. Toma, Pr. Dr. Cristian Muntean, Pr. Vasile Gafton. **Responsabil ediție on-line:** Dragoș Boicu.

ISSN 1223-8392

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se primesc pe adresa: Redacția „Telegraful Român”, 550179 – Sibiu, str. Mitropoliei, nr. 35; e-mail: telegrafulroman@yahoo.com. Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL pentru anul 2015 este de 48 lei; cod IBAN RO34 RNCB 0227 0360 5879 0001. BCR Sibiu, str. Emil Cioran, nr. 1. Cod fiscal 44 79 403.

Tiparul executat la *Tipografia Șaguniana* – Sibiu